

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PABLO NERUDA

Sıradan Şeylere
Övgüler

Odas Elementales

Can Modern

Sıradan Şeylere Övgüler, Pablo Neruda
İspanyolca aslından çeviren: Adnan Özer

Odas Elementales

İlk baskı: Editorial Losada, 1954

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Editorial Planeta Chilena, 2014

© 1954, Pablo Neruda ve Fundación Pablo Neruda.

© 2024, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eser Şili Dışişleri Bakanlığı'nın Kültür, Sanat, Miras ve Kamu Diplomasisi (DIRAC) departmanının yabancı yayıncıların çevirilerini destek programı çerçevesinde yayımlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Serdar Çelik

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı ve sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Ayşe Merdit

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftelhavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6263-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

PABLO NERUDA
Sıradan Şeylere
Övgüler

Odas Elementales

ŞİİR

1971 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren

Adnan Özer

Pablo Neruda'nın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kuruntular Kitabı, 2007

Kuşlar Sanatı, 2010

Yeryüzünde Konaklama, 2015

Ayaklarına Dokunurum Gölgede, 2017

Evrensel Şarkı, 2020

PABLO NERUDA, 1904'te Şili'de doğdu. Asıl adı Neftalí Ricardo Reyes Basoalto'dur. Çek yazar Jan Neruda'yı okuduktan sonra Pablo Neruda yazarlık adını kullanmaya başladı. 1921'de ilk şiir kitabı *La canción de la fiesta*'yı (Festival Şarkısı) yayımlandı. Seylan, Burma, Singapur, Arjantin, İspanya ve Meksika'da konsolosluk görevinde bulundu. 1945'te senatör seçildi ve Komünist Partisi'ne katıldı. Parti 1949'da yasadışı ilan edilince çeşitli ülkelerde sürgün hayatı yaşadı. 1953'te Şili'ye döndü. 1971'de Paris Büyükelçiliği'ne atandı. Aynı yıl Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Hastalanınca yurduna döndü ve Salvador Allende hükümetinin darbeyle devrilmesinden kısa bir süre sonra 1973'te Santiago'da öldü. Aldığı önemli ödüller arasında Aztek Kartalı (Meksika, 1946) ve Uluslararası Barış Ödülü (Nâzım Hikmet'le birlikte, 1950) yer alır.

ADNAN ÖZER, 1957'de Tekirdağ'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi mezunu. Yayımlanmış altı şiir kitabı bulunuyor. Bunlardan *Zaman Haritası*, 1991 Cemal Süreya Ödülü'ne, *Yol Şarkıları*, 2016 Fazıl Hüsni Dağlarca Ödülü'ne (Cenk Gündoğdu'yla birlikte) ve yine aynı yıl Attilâ İlhan Şiir Ödülü'ne değer görüldü. *Ölümsüz Şarkı Victor Jara ve Fernando Pessoa 20. Yüzyılın Yalnızı*, (Rüstem Arslan'la birlikte), bir anlatı olan *Hayal Tâbirleri, Eskiden Gelecek Güzeldi* (anıroman) ve çocuk kitabı *Küçük İstasyon* diğer yapıtlarıdır. Birçok yayınevi kurmuştur. *Üç Çiçek, Düşler, E Edebiyat ve Kaçak Yayın* çıkardığı dergiler arasındadır. Pablo Neruda, Octavio Paz, F. García Lorca, Antonio Machado ve Rubén Darío gibi şairlerin eserlerini Türkçeye kazandırmıştır.

İçindekiler

Önsöz	13
Görünmez Adam	17
Havaya Övgü	25
Enginara Övgü	29
Neşeye Övgü	32
Amerikan Diyarlarına Övgü	36
Aşka Övgü	40
Atoma Övgü	43
Şili'nin Kuşlarına Övgü	49
Yılanbalığı Çorbasına Övgü.....	53
Yerdeki Kestaneye Övgü	56
Soğana Övgü.....	59
Berraklığa Övgü	62
Bakıra Övgü	65
Eleştiriye Övgü	71
Angel Cruchaga'ya Övgü	74
Mutlu Güne Övgü	77
Binaya Övgü	79
Enerjiye Övgü	82
Hasete Övgü	85

Umuda Övgü	91
Toprağın Bereketine Övgü	93
Çiçeğe Övgü	96
Mavi Çiçeğe Övgü	98
Ateşe Övgü	100
Guatemala'ya Övgü	106
İpliğe Övgü	114
Basit Adama Övgü	118
Huzursuzluğa Övgü	122
Kışa Övgü	124
Laboratuvar Teknisyenine Övgü	130
Leningrad'a Övgü	134
Kitaba Övgü I	144
Kitaba Övgü II	147
Yağmura Övgü	151
Oduna Övgü	157
Bir Hayırsıza Övgü	162
Denize Övgü	164
Kuş Gözlemine Övgü	169
Mırıltıya Övgü	174
Geceye Övgü	178
Sayılara Övgü	181
Güze Övgü	184
Saka Kuşuna Övgü	189
Ekmeğe Övgü	193
Çiftlere Övgü	198
Maziye Övgü	202
Tembelliğe Övgü	205
Yoksulluğa Övgü	208

Şiire Övgü.....	212
Halk Ozanlarına Övgü	216
Bahara Övgü	221
Geceleyin Kol Saatine Övgü.....	226
Rio de Janeiro'ya Övgü	229
Yalınlığa Övgü.....	234
Yalnızlığa Övgü.....	238
Üçüncü Güne Övgü.....	241
Zamana Övgü	244
Toprağa Övgü	246
Domatese Övgü	249
Fırtınaya Övgü	252
Takım Elbiseye Övgü	257
Sükûnete Övgü	260
Hüzne Övgü	263
Valparaíso'ya Övgü	264
César Vallejo'ya Övgü	268
Yaza Övgü.....	272
Hayata Övgü.....	275
Şaraba Övgü.....	278

Önsöz

Pablo Neruda 1970 yılında *Paris Review* dergisine verdiği röportajda, Alonso de Ercilla'yı kastederek, Şili'nin bir şair tarafından icat edildiğini söylemiş. Nasıl ki 6. yüzyılın ortasında Endülüs'ten kalkıp Peru üzerinden Şili'ye gelen bu şair ve asker Şili'yi icat ettiyse, 20. yüzyılın vatan şairi Pablo Neruda da onu nesnelerin büyüsyyle doldurdu. Bir yıl sonraki Nobel Edebiyat Ödülü kabul konuşmasında da, "Biz (Amerika'nın uçsuz bucaksız coğrafyasından yazarlar) dilsiz bir kıtanın sınırlarını kelimelerle doldurmaya çağırıyoruz ve biz anlatma ve isimlendirme göreviyle sarhoş oluyoruz," diyecektir.

Mükemmel bir şair olan Neruda, Latin Amerika şiirinde zaman zaman söylemin göstergesini değiştiren, sanatsal yapıları dönüştüren, önceden belirlenmiş şiirsel temelleri yıkanlardan biriydi. Ayrıca Neruda, yaratışın alanlarındaki keşifleriyle lirik nüansların ortaya çıkmasını sağladı. Bu nüanslarda gündelik hayatın çoğu zaman gözden kaçırılan güzelliğini yakaladı.

Övgülerde sevgi, kardeşlik ve doğa temaları işlenirken kutsal sözdiziminin kullanıldığı görülür. Bu noktada "Umuda Övgü"nün son iki dizesi en belirgin örnektir; adaletin siyasi güçlerden ziyade doğal güçlerle sağlanacağını söylüyor ve Kutsal Kitap'tan alıntı yapıyor. Şiirlerde sık sık "şarkı söylüyorum" demesi, aşkın bir anlam arayışında dile geldiğinin beyanı olarak anlaşılmalı.

Pablo Neruda söz konusu olduğunda malum; imgeler ve metaforlardan başınızın döneceği kesin. Ama bu kadar şaşırtıcı olabilecekleri nasıl akla gelebilir.. Büyük şair bunu verili varlıkların ötesini göstermek adına yapıyor.

Bu şiirlerden ilki 1952 yılının 16 Ekim günü Venezuela'nın başkenti Caracas'ta çıkmakta olan *El Nacional* gazetesinin tarih sayfasında yayınlandı. Neruda, sanat ve edebiyat sayfalarında ya da edebiyat ekinde değil de tarih sayfalarında yayımlanmasını istemişti. Hatta bunu şart koşmuştu.

Olayın başına dönersek; bu tuhaf başlıktaki şiirler (*Odas elementales* - *Sıradan Şeylere Övgüler*) dizisi için Miguel Otero de Silva'nın başının altından çıkmıştır denebilir. Venezuelalı şair, yazar, gazeteci ve mühendis Otero de Silva o dönem *El Nacional* gazetesinin başındadır. Neruda ve Silva sıkı dostlardır. Venezuelalı, Şilili dostundan gazetesinde haftalık bir sütunda gündelik dilden şiirler yazıp yayımlamasını ister. Ona göre bu şekilde gazetenin satışı artacaktır zira çok yakın zamanlarda *Canto General*'i (Evrensel Şarkı) yayımlamış olan Neruda bütün Latin Amerika'da tanınmakta ve geniş çevrelerce sevilmektedir.

Neruda teklifi benimser. Onun sözleriyle anlatalım: "Böylece bu zamanın uzun bir tarihini, eşyalarını, işlerini, insanlarını, meyvelerini, çiçeklerini, hayatını, benim durumumu, mücadelemini, kısacası yaratımımı geniş bir döngüsel dürtüyle bir kez daha kuşatabileceğim her şeyi yayımlamayı başardım." (*Una épica domestica, Prólogo a "Odas elementales" de Pablo Neruda*, Sergio Ramírez, 2002)

İlk "oda" (kaside, od, övgü) "Hablando en la calle" (Caddede Konuşurken) olur. Neruda seriyi kitap olarak yayımladığında şiirin adının "El hombre invisible" (Görünmeyen Adam) olarak değiştiği görülecektir.

Sıradan Şeylere Övgüler, gazete sütunu biçiminde yazılmış 68 şiirden oluşuyor; coğrafya, bitkiler âlemi, doğa elemanları, canlı varlıklar, cansız varlıklar ve soyut şeyler temalarında...

Neruda'nın onu sunuşu şöyle:

"Dillerde şarkı olmuş, söylenmiş ve yeniden söylenmiş birçok şeyi yeniden yazmak istedim. Kasıtlı çıkış noktam, kalemini emerek, güneş, ders tahtası, saat veya insan ailesi üzerine zorunlu bir kompozisyonu üstlenen çocuk olmalıydı. Hiçbir konu benim yörüngemin dışında bırakılamaz. Yürüyen veya uçan her şeye dokunmak zorunda kaldım, ifademi maksimum şeffaflığa ve bekârete teslim ettim" (*Una épica domesti-*

ca, *Prólogo a "Odas elementales" de Pablo Neruda*, Sergio Ramírez, 2002).

Son sözümüz sadelikle olsun:

Bu kitap, bize şiirin her yerde olduğunu ve tek yapmamız gerekenin dünyaya bakışımızı değiştirmek olduğunu gösteriyor.

Adnan Özer
4 Ekim 2023
Taşlıtarla, İstanbul

GÖRÜNMEZ ADAM

Güldürür,
gülümsetir beni
eski beylik şairler,
hayranıyım
ne kadar şiir varsa
yazdıkları,
onca çiy, ay, pırlanta,
gümüş su damlası,
hani eskilerden birinin
gül üstüne kondurduğu,
hele şu durmadan
“ben” demeleri yok mu,
beni gülümseten de bu,
“ben”e çıkar eni sonu
her hareketlerinin ucu,
bir tek onlardır geçen
caddelerden
ya da sevdalandıkları dilber,
başka kimse geçmez,
ne bir balıkçı geçer
ne bir kitap satıcısı,
duvarcılar da geçmez,
iskeleden de
kimse düşmez,
kimse acı çekmez,
bizim gariban
şairden başka da
kimse sevmez,
onun başına gelir
her ne gelirse,
bir de sevdiceğine,

yaşamaz sanki
ondan başka kimse,
onların şiirlerinde
kimse açlıktan ağlamaz,
ya da öfkeden,
kimse üzülmez
evinin kirasını
ödeyemedi diye,
şiirde kimse
yorgan döşek
atılmaz sokağa,
fabrikalar dersin
hepten sütliman,
sulh sükût hepten,
yağmura şemsiye yapılır,
şaraba kadeh,
tüfek de imal edilir
lokomotif de,
maden çıkarılır
cehennemi kazıyarak,
grev olur,
asker gelir,
ateş açar,
ateş açar halkın üstüne,
şiire ateş etmektir bu,
ama benim şair kardeşim
âşıktır o sıra
ya da acı çekiyordur
duyguları iyice kabardığından
denizin karşısında,
sırf isimleri yüzünden seviyordur

uzak limanları
ve karalayıp duruyordur
tanımadığı
okyanuslar hakkında,
dolgun bir başak kadar
taneyle doluyken hayat,
geçip gider yanından
nasıl derleyeceğini bilmeden,
aklı havada
inip çıkar dalgalarla,
ayakları yere değer de bazen
kapılır derin ve karanlık hislere,
büyür de büyür
sığmaz olur kabına,
bir dolanır bir çözülür
kendi kendine,
lanetli olduğunu ilan eder,
karanlığın çarmihini taşır
büyük güçle,
dünyadaki herkesten
farklı olduğuna inanır,
her gün ekmek yer de
bir fırıncı olsun
gördüğü yoktur
ne de uğramışlığı
fırıncılar sendikasına,
ve bu yüzden zavallı kardeşim
yeğler karanlığı,
bir kıvrılır bir kıvrılır
ve kendini ilginç bulur,
ilginç!

Kelime de budur,
ben bu kardeşimden
daha iyi değilim,
ama gülümsüyorum
sokaklarda yürürken
var olan sadece ben
değilim,
akıyor hayat
bütün nehirler gibi,
bir tek ben
görünmezim,
gizemli gölgeler yok,
kasvet ve karanlık yok,
herkes benimle konuşuyor,
herkes bana bir şeyler anlatmak istiyor,
akrabalarından söz etmek istiyorlar,
sefaletlerinden
ve mutluluklarından,
herkes geçiyor ve herkes
bana bir şeyler söylüyor,
ne de çok şey yapıyorlar öyle!
Odun kesiyorlar,
elektrik hatları çekiyorlar,
günlük ekmeğimizi pişiriyorlar
gece geç saatlere kadar,
demir saplı kazmayla
yerin bağırsaklarını deşip
demiri
kilide çeviriyorlar,
göge çıkıp
mektuplar, hıçkırıklar

ve öpücükler taşıyorlar,
her kapı eşiğinde
biri duruyor,
biri doğuyor
ya da sevdiğim beni bekliyor
ve geçerken bir şeyler
onlara şarkı söylememi istiyorlar,
ama zamanım yok,
tonla şey var düşüneceğim,
eve gitmeliyim,
Parti'ye uğrayarak,
ne yapabilirim,
hepsi benden
konuşmamı istiyor,
her şey benden
şarkı söylememi istiyor, şakımamı durmadan,
her şey dolmuş
rüyalar ve seslerle,
hayat bir kutu
şarkılarla dolu, açılıyor
ve havalanıyor oradan
omuzlarıma tüneyip
bana bir şeyler anlatmak isteyen
bir kuş sürüsü,
hayat bir mücadele,
coşkun akan bir nehir gibi
ve insanlar
bana anlatmak istiyor,
sana da,
neden mücadele ettiklerini,
ölürlerse şayet,

neden öldüklerini,
ve ben geçip gidiyorum
ve onca hayat için zamanım yok,
sanki hepsinin
benim hayatımda yaşamasını
ve benim şarkımı
söylemesini istiyorum,
önem atfetmem kendime,
zamanım yok ki
bakayım işime gücüme,
olanları yazmalıyım
gece gündüz,
kimseyi unutmadan hem de.
Doğrudur çabucak yorulduğum
ve yıldızlara baktığım,
uzanıyorum çayıra, bir böcek geçiyor,
keman rengi,
bir küçük memelerini
bir ince belini
sarıyorum sevdiceğimin,
donmuş takımyıldızlarla titreyen
sert kadifesine bakınca gecenin,
ruhumda yükselen
bir gizem dalgası hissediyorum,
çocukluk,
köşelerde ağlama,
hüzünlü ergenlik,
uykum geliyor
ve uyuyorum,
bir elma ağacı gibi,
gözlerimi yumar yummaz

dalıp gidiyorum
yıldızlarla ya da yıldızsız,
sevdiğimle ya da onsuz,
ve kalktığımda
bakıyorum ki gece gitmiş,
sokak benden önce uyanmış,
mahallenin fakir kızları
tutmuşlar işlerinin yolunu,
balıkçılar denizden
döner olmuş,
madenlere inmekte
yeni ayakkabılarla madenciler,
her şey canlı,
bir koşuşturma içinde
insanlar
ve benim ancak
giyinmeye zamanım var,
koşmalıyım:
Kimse geçmemeli benden habersiz,
bilmeliyim nereye gidiyor,
ne yapıyor.
Hayat olmadan yaşayamam,
insan olmadan da,
ve koşarım, bakarım, dinlerim,
şarkı söylerim bir de,
yıldızların benimle hiçbir ilgisi yoktur,
ne bir çiçek verir yalnızlık
ne bir meyve.
Canım için
bana bütün canları ver,
bana şu koskoca dünyanın

bütün acılarını ver,
umuda çevireyim ben onları.
Bana tüm sevinçleri,
hatta sırların sırrını ver,
yoksa nasıl bilinecekler?
Onları anlatmalıyım,
bana günlük mücadeleyi ver,
çünkü o benim şarkım,
ve işte bu yüzden birlikte yürüyeceğiz,
tüm insanlarla
omuz omuza,
benim şarkım onları birleştiriyor:
Tüm insanlarla birlikte şarkı söyleyen
görünmez adamın şarkısı.

HAVAYA ÖVGÜ

Yolda yürürken
karşılaştım havayla,
selamladım kendisini
ve dedim ki saygıyla:
"Sevindim
bir kere bile olsa
şeffaflığını bıraktığına
konuşabileceğiz böylece."
Bizim yorulmak bilmez
başladı oynamaya,
salladı yaprakları,
silkeledi ayaklarımdaki tozu
kahkahasıyla
ve kaldırıp mavi armasını
camdan iskeletini,
esintiden gözkapaklarını,
bir yelkenli direği gibi mıhlıyarak
beni dinlemeye koyuldu.
Pelerinini öptüm
o gökyüzü kralının,
göksel ipek bayrağına sarıp
kendimi
dedim ki ona:
Hükümdar mı yoldaş mı,
urgan, taç ya da kuş mu,
kimsin bilmiyorum ama
bir şey diliyorum senden,
kendini satma.
Su satıldı
ve ben çöldeki borulardan
damlaların kuruduğunu
gördüm,

ve zavallı dünyada,
insanların susuzluktan sendeleyerek
yürüdüğünü kumlarda.
Gecenin karneye bağlanmış ışığını,
zenginlerin evindeki büyük ışığı gördüm.
Her şey şafak sökümü
yeni asma bahçelerde,
her şey karanlık
sokağın korkunç gölgesinde.
Oradan gece
üvey anne gibi çıkar
baykuş gözlerinin
ortasında bir hançerle,
ve bir çığlık, bir suç,
parlayıp sönerler
gölgeler onları yuttukça.
Hayır hava,
kendini satma ki
kanallara tıkmasınlar seni,
tüplere koymasınlar,
bastıra bastıra
kutulara hapsetmesinler,
hap yapmasınlar senden,
şişelere doldurmasınlar,
dikkat et!
İhtiyacın olduğunda
beni ara,
şairim, fakirin oğluyum,
babası, amcası,
yeğeni, kan kardeşi
ve de kayınbiraderi

fakirlerin, hepsinin,
lkemin ve diğerklerinin,
ırmak kenarında yaşıyan fakirlerin,
yalçın sıradağların tepelerinde
taş kıranların,
tahta çakanların
elbise dikenlerin,
odun kıranların,
toprağı sürenlerin,
bu yüzden de
nefes almalarını istiyorum,
sahip oldukları tek şey sensin,
bu yüzden şeffafsın,
yarın ne olacağını
görsünler diye,
bu yüzden varsın,
hava,
bırak solusunlar,
kendini zincirleme,
seni yoklamak için
otomobille gelen
hiç kimseye güvenme,
gülüp geç,
boş ver aldırma,
şapkalarını uçur,
tekliflerini kabul etme,
dolaşalım dünyayı
birlikte dans ederek biz,
silkeleyelim
elma çiçeklerini,
pencereden girelim ev içlerine,

ıslık çalalım hep beraber,
çalalım hep beraber
dünün ve yarının ezgilerini,
gün gelecek özgürleştireceğiz
ışığı ve suyu,
toprağı, insanı,
ve her şey herkesin olacak,
senin gibi.
Bu yüzden şimdi
dikkatli ol!
Ve benimle gel,
ne danslarımız
ne şarkılarımız var daha,
gidelim
deniz boyunca,
dağ doruklarınca,
yeni baharın çiçek açtığı,
yere gidelim de
bir şarkı tutturup
deli esen rüzgârda
çiçek saçalım etrafa,
kokular, tomurcuklar saçalım,
sabah
havası.

ENGİNARA ÖVGÜ

O müşfik yüreğiyle
bir savaşçı gibi
giyinmiştir enginar,
dindik,
alçacık bir kubbe de
inşa etmiştir,
yapraklarının altında
içine bir şey işlemeden
durur öylece,
yanında delirmiş sebzeler
kıvrılıp bükülürler,
filiz verirler
halka halka, yaprak taçları,
dallar soğanlar,
toprak altında
uykudadır
bıyıklarıyla kırmızı havuç,
asma
şarabın yükseldiği,
lahana
kendine etek denemekte,
kekik
kendini
dünyayı kokutmaya
vermiş,
karıktaki
tatlı enginar ise
savaşçı kılığına girmiş,
mağrur nar gibi
parlamış,

ve bir gün
yan yana
kocaman hasır
sepetler içinde, yürüyordu
pazar içinde,
hayalini gerçekleştirmeye:
Milis olacaktı.
Enginar ordusu
sıra sıra olmuş,
görülmemişti pazarda
merasimin böylesi,
sebzelerin arasında
beyaz gömlekli adamlar
mareşalleriydi
enginarların,
bitişik nizam yürüyüş,
komut sesleri,
patlaması
düşen bir kutunun,
ama
sonra
gelir
Maria
sepetiyle,
bir enginar
seçer,
korkmaz ondan,
bakar sağına soluna,
bir yumurtaymış gibi
tutar ışığa,
satın alıp

atar torbasına,
karışır enginar
bir çift ayakkabıyla,
bir dilim lahana
ve bir şişe
sirkeyle
mutfığa girip
tencerede
suya gömülünceye kadar.
Böyle biter
huzur içinde
enginar denen
silahlı bitkinin
serüveni,
sonra
pul pul soyup
o lokumu
yeriz
yeşil yüreğinin
huzur veren hamurunu.

NEŞEYE ÖVGÜ

Neşe,
pencereye düşen
yeşil yaprak,
yeni doğmuş
minik aydınlık,
fil seslenişi,
göz kamaştırıcı
madenî para,
bazen
kırılgan bir esinti,
ama
daha çok
kalıcı ekmek,
yerine gelmiş umut,
başarılmış vazife.
Seni küçümsedim, neşe.
Ona buna kandım.

Ay
beni kendi yollarına çekti.
Eski şairler
bana gözlüklerini verdiler,
gel gör ki ben her şeyin yanına
karanlık bir hale,
çiçeğin üstüne kara bir taç,
sevgilinin ağzına
hüzünlü bir öpücük koydum.
Hâlâ vakit var.
Bırak telafi edeyim.
Fırtınanın sürüklediği çalı
yüreğimi yakıyorsa,
yağmur elbisemi ıslatıyorsa,

yasın mor diyarında,
güle gözlerimi yumup
yaraya dokunuyorsam,
bütün acıları paylaşıyorsam
hemcinslerime ancak böyle
yardım edeceğimi sanırdım.
Bunda yanıldım.
Yolumu şaşırmıştım
ki bugün sana sesleniyorum, neşe.

Bize toprak kadar
lazımsın sen.

Ateş gibi
ocaklarımızı beslersin.

Ekmek gibi
safsın sen.

Bir nehrin suyu gibi
çağlarsın.

Bir arı gibi uçarak
bal saçarsın.

Neşe,
suskun bir gençtim ben,
kabarık saçlarından
korktum.

Göz yanılmasımıŝ meğer,
ŝelalesini göğsüme saldığında
anladım onu.

Bugün
herhangi bir kitaptan uzakta
sokakta karşılaştığımız neşe,
benimle gel:
Seninle
evden eve,
kasabadan kasabaya,
bayraktan bayrağa gitmek istiyorum.
Sen sadece benim için değilsin.
Adalara, denizlere
gideceğiz.
Madenlere, ormanlara gideceğiz.
Sadece yalnız oduncular,
fakir çamaŝırcılar
ya da huysuz, heybetli
taş kesiciler karŝılamayacak beni
kalabalıklar olacak,
toplantılar yapılacak,
orman ve liman işçileri gelecek,
mücadelelerinde
cesur çocuklar.

Seninle bütün dünya!
Benim şarkımla!
Yıldızın göz açıp kapayıncaya
uçuşu
ve köpüğün
sefasıyla!

Hepsiyle helalleşiyorum

çünkü mutluluğumu

hepsine borçluyum.

Kimse şaşırmasın

yeryüzü nimetlerini

bütün insanlıkla

paylaşmak istememden,

mutluluğu yaymanın

dünyevi görevim olduğunu

mücadele içinde öğrendim ben.

Şarkımla da kaderimi yerine getiriyorum.

AMERİKAN DİYARLARINA ÖVGÜ

Bakir Amerikan diyarları,
okyanusların
ellerden uzak
ve mor yaldızlı topraklar,
yüzyılların sessiz arı kovanları,
piramitler, çömlekler,
kana batmış kelebeklerden nehirler,
sarı volkanlar
ve sessizliğin ırkları,
testilere biçim verenler,
taş işçileri.

Ve bugün, Paraguay, turkuvaz
akarsu, gömülü gül,
dönüştün bir hapishaneye.
Peru, dünyanın göğsü,
kartalların
tacı,
neredesin?
Venezuela, Kolombiya,
ses seda yok
mutlu ağızlarınızdan.
Gümüş şehirlerin korusu
nereye gitti?
Sadece kadim tüylü kuşlar,
sadece çavlanlar
koruyor senin tacını,
Çoğaldı parmaklıkları
hapishanenin.
Ateşin ve zümrüdün nemli krallığında,
ata nehirlerinde,

her gün
yükseliyor bir buyurgan ve kesiyor süvari kılıcıyla
ipoteği sonra da yağmaya veriyor hazinenizi.
Tarıma açılıyor avlağı kardeşimin.
Limanlarda başıboş silahlar çınlıyor,
Pennsylvania'dan uzmanlar
kalkıp geliyorlar,
yeni fetihçiler
bunlar,
bu arada
bizim kanımız
kokuşmuş çiftlikleri ve maden ocaklarını
besliyor,
dolar akıyor
ve
bizim çılgın kızlarımız
orangutan dansını öğrenerek
kendilerinden geçiyorlar.
Bakir Amerikan diyarları,
kutsal topraklar,
ne hazindir bu!
Bir Machado¹ ölür ve bir Batista² doğar.
Bir Trujillo durur yerinde.
Göz alabildiğine alanı
vahşi özgürlüğün,
Amerikan diyarları,

1. Gerardo Machado y Morales (1869-1939): 1925-1933 yılları arasında Küba devlet başkanlığı yapmış general. Seçimle gelmiş diktatör. (Ç.N.)

2. Fulgencio Batista (1901-1973): 1959 Küba Devrimi'yle devrilen devlet başkanı. (Ç.N.)

biteviye
saflık, okyanus
suyu,
yalnızlık kırları, baş döndürücü
coğrafya
minik kan tüccarlarının yayıldıkları.
Ne haldir bu?

Nasıl olup
sürebilir
Panamerikan açgözlülüğünün
çardaklarına tüneyen
kan içici papağanların
bozduğu sessizlik?
En geniş köpüklerle yaralanmış
Amerikan diyarları,
takımadaların
keskin biber kokusunu almış
mutlu denizler boyu
karanlık
Amerikan toprakları,
bize doğru eğilmiş
doğar halkların yıldızı,
kahramanlar doğar,
zaferle kaplanır
öbür yollar,
var olur yeniden
eski uluslar,
en parlak ışığında
nüfuz eder güz,
yeni bayraklarla

titrer yel.
Sesin ve varidatın, Amerika,
çözölsün yeşil belinden,
bitir şü mahpus sevdanı,
seni doğuran terbiyeyi
yenile
ve kulak ver
sarılarak
öbür halklarla
sarsılmaz şafağa.

AŞKA ÖVGÜ

Aşk, gel bir hesap yapalım.
Benim yaşımda
kandırmak ya da kandırılmamız
mümkün değil.
Yol kesen bir hayduttum
belki de ben,
ama pişman değilim.
Derin bir dakika,
dişlerimin kırdığı bir manolya
ve çöpçatan
ay ışığı.
Çok iyi ama ya denge?
Yalnızlık sürdürdü
soğuk yasemin ağaçlarından
iç içe geçmiş ağını,
bir zaman sonra da
kollarıma ulaşan
adaların pembe kraliçesi
oldü.
Aşk,
bir damlayla
düşse de
her zaman
bahar
geceleri
okyanus oluşturmuyor
ve ben çıplak kaldım,
yalnız, bekleyen.

Ama işte, o
kollarımdan geçti

bir dalga gibi,
o sadece bir akşam meyvesinin
tadıydı,
bir yıldız gibi yanıp söndü aniden,
bir güvercin gibi yandı
ve onu tenimden kayıp giderken buldum
şenlik ateşinin saçları gibi.
Aşkım, o günden itibaren
her şey daha basitti.
Unutulmuş kalbimin bana verdiği
emirlere uydum
ve onun belini sıktım
ve onun ağzını istedim
öpücüklerimin
tüm gücüyle,
çaresiz bir orduyla
çocukluğunun yabani zambağının
yetiştği küçük kuleye
sahip olmaya çalışan bir kral gibi.
Bu nedenle Aşk,
inanıyorum ki
yolun karışık ve zorlu olabilir,
ama geri dönersin
avından
ve ateşi tekrar yaktığında,
masadaki ekmek gibi,
bunun gibi,
sadelikle sevdiğimiz şey olsa gerek.
Aşk, bana bunu verdin.
İlk kez
kollarıma geldiğinde

sular gibi geçti
sarp bir baharda.
Bugün
onu alacağım.
Küçük ellerim dar
gözlerimin yuvaları
hazinelerini
alsınlar diye,
sonsuz ışığın çağlayanını,
altın ipliğı,
kokularının ekmeğinin
bunlar sadece, Aşk, hayatım.

ATOMA ÖVGÜ

Zerrelerin zerresi
yıldız,
sanki
gömülmüştün
metale
sonsuz dek: Gizli
senin şeytani
ateşin.
Bir gün
çaldılar
o küçücük
kapıyı:
İnsandı gelen.
Bir infilakla
zincirlerinden
boşandırdılar seni,
dünyayı gördün,
gün gözüyle
dolaştın,
şehir şehir
dolaştın,
hayatları aydınlatmaya geldi
büyük parlaklığın,
sen var ya
korkunç bir meyveydin,
elektrik güzelliğinde
yazın alevini
çoğaltmaya geliyordun,
o sırada
bir yırtıcının gözlüklerini
takmış

ve zırh kuşanmış,
ekose gömlekli,
kükürt bıyıklı,
kıvrım kıvrım domuz kuyruklu,
savaşçı geldi
ve senin aklını çeldi:
Uyu
dedi sana,
dertop ol,
atom, görünüşün
bir Yunan tanrısı,
bahar kreasyonunda
bir Paris modacısı,
uzan şöyle bir
tırnağımın üstüne,
gir o kutucuğa,
ve sonra
savaşçı
yelek cebine attı seni–
Kuzey Amerika hapı deseler yeri,
ve dünyayı dolaşıp
seni Hiroşima üstüne
bıraktı.

Uyanıyoruz.

Şafak
un ufak olmuş.
Bütün kuşlar
yanmış kül olmuş,
tabut kokusu,

mezarlardan gelen gaz,
kaplamış her yanı.
İnsanüstü cezanın korkunç
biçimi yükseldi,
kanlı mantar, kubbe,
duman bulutu,
cehennem
kılıcı.

Her şeyi yaka yaka
yükseldi hava
ve paralel dalgalar halinde
yayıldı ölüm,
çocuğuyla uyuyan anneye,
nehirdeki balıkçıya
ve balıklara,
fırına
ve ekmeklere,
mühendise
ve binalarına ulaştı,
her şey yakıcı toz,
hava
öldürücüydü.

Son peteğine kadar
ufalandı şehir,
düştü, birden düştü,
yere yığıldı,
çürüdü,
adamlar
birden cüzamlı gibi oldular,
çocuklarının elinden
tuttular,

o küçücük avuçlarında kaldı.
Böylece, içinde ateşin uyuduğu
gizli taş örtüsündeki sığınağından
çekip çıkardılar seni,
kör edici kıvılcım,
kuduz ışık,
yaşamları yok etmeye,
uzaktaki varlıklara zulmetmeye,
denizin altında,
havada,
kumlarda,
son köşesinde
limanların,
tohumları
silmeyi,
filizleri katletmeyi,
taçyaprağı engellemeyi
senin kaderin kılmışlar, atom,
milletleri perişan etmek,
sevgiyi cerahatli bir sivilceye çevirmek,
yığılmış gönülleri yakmak
ve kanı yok etmek.

Ey çılgın kıvılcım,
inine dön,
mineralden yorganlara sar
kendini,
yeniden kör bir taş ol,
haydutlara aldırış etme,
hayatla, tarımla işbirliği yap,

motorların yerini al,
enerjiyi yükselt,
gezegenleri bereketlendir.
Bir sırrın yok
artık senin,
yürü
insanlar arasında
o korkunç
masken olmadan,
sıklaştır adımlarını da
alıp yürüsün meyvelikler,
bölerek
sıradağları,
dümdüz aksın nehirler,
atom,
dölleyerek
taşan
kozmik
kadehi,
şarabın
huzuruna dön,
neşenin hızına,
tabiatın
kuşattığı alana,
bize hizmete koyul,
ve maskenin
fani külleri yerine,
taşıdığın öfkenin
dizginlenemez cehennemleri yerine,
korkunç ışınının
tehdidi yerine,

bize tahılımız için
kabına sığmaz
isyanını ver,
insanlar arasında barışı kurmak için
serbest kalan manyetizmanı,
böylece cehennem olmasın
göz kamaştırıcı ışığın,
mutluluk olsun,
sabah umudu,
dünyevi katkı.

ŞİLİ'NİN KUŞLARINA ÖVGÜ

Şili'nin siyah tüylü kuşları,
sıradağlar ve köpükler arasında
doğmuş,
aç kuşlar,
içine kapanık kuşlar,
şahinler, doğanlar,
ada kartalları,
kar taçlı kondorlar,
şatafatlı cenaze alayı akbabalar,
leş yiyiciler,
gökyüzü despotları,
acı kuşlar,
kan avcıları,
yılanla beslenenler,
hırsızlar,
dağ cadıları,
kana susamışlar,
hayranım
uçuşunuza
sultanlarım,
nicedir sorguluyorum
bu geniş alanı
arayarak kanatların
hareketini:
İşte buradasınız,
korkunç yükseklikteki
kara gemiler,
sessiz katil soylar,
kana susamış yıldızlar.
Vurdu vuracak kanatlara
sahilde köpük.
Saçılıyor

asidik ışık
deniz kuşlarının uçuşu,
su üstünde süzölerek
kat ederler göç yollarını,
aniden uçuşu kesip
düşerler ok gibi
yeşilligin üstüne.

Yelken açtım aralıksız
kıyı kıyı,
dişsiz sahil şeridinde,
okyanus adaları arasında
cadde gibi,
büyük Pasifik denizi,
öfkeli yapraklarıyla mavi gül
ve Golfo de Penas'ta
gökyüzü
ve albatros,
havanın yalnızlığı
ve ölçüsü,
gökyüzünün kara dalgası.
Daha ötede
dalgalar ve kanatlarla
sarsılmış,
yırtıcılar,
martılar ve mızrak gagalılar,
kanatlanıyor okyanus,
denizin dövdüğü keskin kayalar
yalpalıyor kuşların kıpırtısından,
taşıyor ışık, kabarıyor,
hayatın uçuşu
aşıyor denizleri kuzeye doğru.

Ama, sen,
benim narin memleketim,
denizlerden fazlasısın,
korkunç kuşların
atası
kasırgalı
And Dağları'ndan da:
Yeşil dallarının arasından
seher vaktinde
kaçışır kırlangıçlar,
ayine giderler
minik cüppeleriyle,
merasimli sığırcıklar
ve metalik papağanlar geçer,
sulak çayırların yedi renklisi
küçük ispinoz,
kızkuşu
yükselen göğ
açar yelpazesini
ak ve kara kardan,
dokumacı kuşu ve guguk kuşu,
altından kiraz kuşu,
parlakkuşu, güney ardıc kuşu,
halkalı güvercin,
porsuk çintesi ve sarı çayır ispinozu,
kristal alaycı kuş,
ötücü ardıc kuşu,
en saf müziğin ipinde
dans eden saka,
Güney kuğusu, bir gemi
gümüşt
ve matemli kadifeden,

rayihalı keklik ve parıltısı
fosforlu sinekkuşunun.
Ülkemin yumuşak belinde,
volkan ve denizin
öfkeli hükümranlıkları arasında,
tatlı, narin kuşlar,
güneşe dokunursunuz, göğsü,
bir yaz sürüsünün titreyişisiniz
sudan gün ortasına doğru,
ağaçlıkların eflatun ışınları,
minik yuvarlak çanlar,
polen tozlarıyla kaplanmış olarak
eve dönen küçük tayyareciler,
en yoğun kaba yoncaların derin dalgıçları.

Hayat dolu sürü!

Yaşayan güzellik!

Şakıyan yığın!

Şili'nin kuşları, kasırgalı
etçil kuş gemileri
ya da çiçeğin ve üzümün
küçük, tatlı yaratıkları,
memleketin ıtırli birliğini
yapılandırıyor yuvalarınız:
Gezgin hayatlarınız
göğün bize şarkı söyleyen
halkıdır,
ülkemin yıldızlarını birleştirir
uçuşunuz.

YILANBALIĞI ÇORBASINA ÖVGÜ

Fırtınalı boranlı
denizinde
Şili'nin,
yaşar
bedeni karlı
iri mi iri bir yılanbalığı.
İşte bundan
kıyıdaki
Şili çömleklerinde
lop etli ve lezzetli,
dünya nimeti
*caldillo*¹ neşet etti.
Yılanbalığını
derisi tulum çıkarılmış halde
mutfağa getiriyorsunuz,
–benekli derisi
bir eldiven gibi
bırakır kendini:
İşte o zaman
seyreyle sen
deniz salkımını–
çıplak kaldı ya
bir başka parlar
yumuşak yılanbalığı,
hazır ve nazır
iştahımızı kabartmaya.
Şimdi
sarmısağı
getir,

1. Balık ve deniz ürünleriyle yapılan Şili güveci. (Ç.N.)

önce bir okşa
o güzelim
fildişini,
kokla o belalı
rayihayı,
sonra da
kıyılmış sarımsağı
soğan ve domatesle
soğan altın rengi oluncaya
karıştır.
Bu arada
haşmetli
okyanus karidesleri
pişsinler buharla,
ve tam kıvama
ulaştıklarında,
okyanus suyu
ve soğandan gelen ışığın saldığı
berrak su ile oluşan
sosta helmelendiğinde,
o zaman
yılanbalığını ekleyin de
dalıp gitsin zafere,
yağlansın
güveçte,
büzülsün ve çeksın içine.
Şimdi tek yapılması gereken
kremayı katmerli bir gül gibi
inceliğın içine akıtmak
ve güveçte
Şili esansları ısınana,

denizin ve toprağın lezzetleri
gelene kadar sofraya
hazineyi teslim etmek
ateşe yavaşça,
bu yemekle
gelmektedir masaya
yeni evli çiftler gibi
karayla denizin tatları
tanıyasın diye cenneti.

YERDEKİ KESTANEYE ÖVGÜ

Dikenli kılıfından
düştün
yekpare,
cılalı ahşap,
parlak maun,
ağaç tepelerinde doğan
hazır
bir keman,
düşmeyle
sunarken kapalı armağanlarını,
saklı tatlılığını,
kuşlar ve yapraklar arasında
gizlice yetişmiş,
el sanatları okulunda
ahşap ve unla yoğurulmuş,
hamurunda bulunmaz lezzet
ve yenilebilir gül olan
oval çalgı.
Yükseklerde terk ettin
kestane ağacının ışığında
dikenlerini aralamış
denizkestanesini,
bu ince yarıktan
dünyayı gördün,
hecelerle yüklü
kuşları,
yıldızlarla dolu
çiyleri:
Ve kızlı erkekli çocukların
başlarının altında

huzursuzca titreyen otları,
yükseldikçe yükselen dumanı.
Kestane,
kararını verdin
ve sıçradın yeryüzüne,
pırlıl pırlıl ve her şeye hazır,
sert ve pürüzsüz
küçük göğüsleri gibi
Amerikan adalarının,
düştün
yumruklar gibi
yeri,
ancak bir şey olmadı,
titreyip durdu çimen,
yaşlı kestane ağacı
bütün bir koruluğun
ağzı gibi fısıldadı,
kızıl bir güz yaprağı düştü,
azimle işleyip durdu
saatler yeryüzünde.
Çünkü sen
sadece bir tohumsun,
kestane ağacı, güz, toprak,
su, yükseklik, sessizlik
çimlenmeyi hazırladılar,
dolgun torf,
analık gözkapakları
açılacak, gömülecek,
yeniden yükseltmeye
sıradan boyutuna

bir yaprağın,
birtakım yeni köklerin
karanlık nemli ağı,
eski ve yeni boyutlarıdır
yeryüzünde başka bir kestane ağacının.

SOĞANA ÖVGÜ

Soğan,
parlayan topalak sürahi,
yaprak yaprak üstüne
oluştı güzelliğin,
kristal pullar gövdelendirdi seni
ve karanlık toprağın gizinde
yuvarlaklaştı çiğden göbeğin.
Yerin altında
bir mucize sonucunda
sakar yeşil saplar
ortaya çıktığında,
bahçede kılıçlar gibi doğdu o zaman
yaprakların,
toprak
senin çıplak şeffaflığını sergileyerek
gücünü topladı,
ve uzak denizdeki Aphrodite olarak
dikleştirerek memelerini
çiftledi manolyayı,
dünya
seni böyle yaptı,
soğan,
bir gezegen kadar berrak,
ve yazgılı
yoksul insanların
sofrasında
kesintisiz bir takımyıldızı
ve topalak bir su gülü olarak
parlamaya.

Cömertçe
bozarsın
tazelik küreni
tencerenin
hararetli sunumunda,
ve yağın yakıcı sığağında
cam parçası
dönüşür kıvrım kıvrım bir altın tüye.

Hatırlayacağım ayrıca senin etkinle
nasıl beslendiğini salata sevgisinin,
görünüşe göre de gökyüzü
bir domatesin yarımküreleri üzerine
doğranmış berraklığını kutlamak için
sana ince dolu şekli vererek
katkıda bulunuyor.
Ama halkın ellerinde,
zeytinyağıyla sulanmış,
üzerine de
biraz tuz serpilmiş sen,
zorlu yoldaki emekçinin
açlığını öldürürsün.
Fakirlerin yıldızı,
peri sütanesi,
narin kâğıda
sarılı olarak, yerden bitiyorsun,
sonsuz, bozulmamış, bir yıldız
tohumu gibi saf,
ve mutfakta
seni kestiğinde bıçak
ıstırap olmaksızın kayar

biricik gözyaşın.
Hiçbir üzüntü vermeden ağlattın bizi.
Ne düğün bayram ettim varsın diye,
tüyleri göz kamaştırıcı
bir kuştan
daha güzelsin bana göre,
göksel küresin, platin kadeh,
karlı anemonun
hareketsiz dansı
benim gözümde,
öylece yaşa sen
kristal doğanda
toprağın rayihası olarak.

BERRAKLIĞA ÖVGÜ

Çam ipleri, iğneler
bıraktı fırtına
çimenlerin üstünde,
bir de rüzgârın kuyruğunda güneşi.
Güdülen bir mavi
kaplar dünyayı.

Ey dopdolu gün,
ey meyvesi
uzayın,
bir kâsedir bedenim
içine şelaleler gibi
ışık ve hava akan.
Dokunurum
deniz suyuna.
Yeşil ateşin
tadı,
geniş ve acı öpücüğünde onun
bu günün yeni dalgaları
saklı.
Çınlayan tepelerde dokurlar
ağustosböcekleri
altın şallarını.
Hayatın ağzı
öpüyor ağzımı.
Yaşıyorum,
Seviyor
ve seviliyorum.
Kabulümdür
her ne varsa âlemde.
Bir taşın üstüne

oturmuşum:
Onda
oynaşır sular
ve heceleri
ormanın,
beni ziyarete gelen
gölgeli berraklığı
pınarın.
Bir elim
kırıksıkları
bana zamanı ve dünyayı anlatan
sedir ağacında.
Yürüyüp gidiyorum
nehirlerle,
şarkı söyleyerek
nehirlerle,
geniş, taze ve havadar
bu yeni günde,
içime çekiyorum da onu
hissediyorum
göğsümü nasıl doldurduğunu,
gözlerimle nasıl baktığımı.

Benim o,
bir günüm ben,
ışığım.
Bu yüzden
yarın yapacaklarım var,
öğle vaktinin işleri.
Yürümeliyim
rüzgâr ve suyla,

pencereleri açmalı,
kapıları kırmalı,
duvarları yıkmalı,
köşeleri aydınlatmalıyım.

Oturup kalamıyorum
bir yerde.
Şimdilik hoşça kal.
Yarın
görüşürüz.
Bugün
kazanmam gereken
birçok savaş var.
Bugün incitecek ve bitirecek
çok gölgem var.
Bugün seninle olamam,
ışık yükümlülüğümü yerine getirmeliyim:
Gidip gelmek
sokaklar, evler
ve karanlığı yok eden adamlar arasında.
Kendimi
paylaştırmalıyım
her şey gün ağarana kadar,
her şey berraklık
ve pür neşe olana kadar dünyada.

BAKIRA ÖVGÜ

Bakır
orada uyuyor.
Onlar ıssız Kuzey'in
tepeleridir.
Yukarıdan
bakır
tepeler,
gizlenmeye çıksan yara izleri,
yeşil pelerinler,
zamanın
kavurucu gücüyle
aşınmış kubbeler,
yanı başımızda maden:
Maden yalnızca insandır,
mineral
topraktan
çıkamaz,
insan göğsünden
çıkarak,
ölü ormana
dokunur
orada,
durmuş
yanardağın
atardamarlarına,
maden damarı
bulunur,
bir delik delinir
ve
dinamit
patlatılır,

alaşığı olur kaya,
arınır:
Böyle doğar
bakır.
Kimse bilmeyecek
öncesinde
ana taştan
bir farkının olmadığını.
Artık
o bir insan,
insanın bir parçası,
ağır taçyaprağı
onun zaferinin.
Şimdi
yeşil değil artık,
kırmızıdır,
kan oldu hepten,
katı kan oldu,
korkunç bir kalpte.

Tepelerin
devrilişini,
öfkeli kahverengi oyuklarda
açılan araziyi,
çölü, konteynerleri
görüyorum.
Ateşe verildi
maden,
dövüldü bir güzel,
askerî külçelere
dönüştürüldü

ticari mal savaşlarında.
Gemiler ayrıldı.
Bakır,
gereç ya da tel
nereye ulaşırsa ulaşsın,
ona dokunan kimse
Şili'nin sarp ıssızlığını
ya da çölün kıyısındaki
küçük evleri,
ya da gururlu taş ustalarını
görecektir,
halkım, madene inen
madenciler.
Acı çekiyorum.
Biliyorum.
Bunca
sertliğin ardından,
kazılardan,
yara ve patlama, ter ve kan,
insan,
yani benim halkım,
Şili,
maddeye hükmettiğinde,
taştan ayırdığında
yatık minerali,
Chicago'ya
yürüyüşe gitti,
bakır
zincirlere dönüştü,
iç karartıcı
suç makinasına,

lkemin onu doğurması için
bunca mücadeleden sonra,
şanından sonra onun,
bakire doğum,
lme yardımcı yaptılar onu,
katılaştırdılar
ve katil ilan ettiler.

şili'nin
sarp sıradağlarına soruyorum,
azgın dalgalı şili denizinin
kpğyle sarsılan
l kıyılarına:
Bu yüzden mi
uyuyordu
bizim bakırımız
taşın yeşil rahminde?
lmek için mi doğdu o?
Adamıma,
dikenli tepedeki kardeşime
soruyorum:
Bu yüzden mi
acı içinde doğurdun onu?
Tehdit edici bir kasırğa,
fırtınalı bir talihsizlik
olsun diye mi?

Fakirlerin,
dünyanın neresinde varsa fakirlerin,
kendi ailenin,
ihtimal ki bilmediğin

ve tüm dünyaya yayılmış
hayatlarını yıkmak için mi?

Madeni traktöre,
geleceğin toprağının bereketine,
sesin huzuruna,
alet edavata,
temiz makineye
ve hayata
verme zamanıdır şimdi.
Zamanıdır
bakırın
somurtkan açık elini
insanlığa vermenin.
Bu yüzden,
bakır,
bizim olacaksın,
kasabın kumarbazları
artık seninle
zar atmayacak!
Dik tepelerden,
yeşil tepelerden,
Şili'nin bakırını çıkacak,
en zor hasadı
halkımın,
alevli
taç,
ölüm değil
hayat saçacak,
kan değil
başak yayacak,

topraktan çıkardığımız
sevgimizi verecek
bütün halklara,
hayatla rüzgârın birleştiği anda
kanayan bir kalbe,
kırmızı bir taşa dönüşen
yeşil dağımız bizim.

ELEŞTİRİYE ÖVGÜ

Beş dize yazdım:

Biri yeşil,
öbürü yuvarlak ekmekti,
üçüncüsü yükselen bir ev,
dördüncüsü bir yüzüktü,
beşinci dize
şimşek kadar kısaydı
ve ben onu yazarken
yanığı alnımı damgaladı.

Diyeceğim, erkeği kadını,
gelip benim basit malzemelerimi
aldılar,
esintiyi, rüzgârı, parlaklığı, çamuru, odunu
ve çok az şeyle
duvarlar, yerler, hayaller
inşa ettiler.
Şiirlerimin bir dizesine
çamaşır asıp kuruttular.
Akşam sofralarında
sözlerimi yediler,
yataklarının başucunda
tuttular,
bir dizeyle yaşadılar,
kaburgamdan çıkan ışıkla.
Sonra,
dilsiz bir eleştirmen geldi
ve dilbaz bir başkası,
ve başkaları, kimi kör
kimi her şeyi gören,
başkaları geldiler,
kırmızı pabuçlarıyla karanfiller gibi şık
kimileri,

ceset gibi sıkı giyinmiş
başkaları,
kimisi kral ve onun yüksek monarşisinin
tarafatları,
öbürleri Marx'ın alnında ökselenmiş
onun sakalını tekmeliyorlardı,
diğerleri İngiliz'di,
sade ve basit bir şekilde İngiliz,
ve aralarında
hepsi dişler ve bıçaklarla,
sözlükler ve diğer kara silahlarla
saldırdılar,
saygın alıntılarla
benim zavallı şiirimi
onu seven
sıradan insanlar karşısında
tartışmaya başladılar:
Külâh yapıp da ondan
yuvarladılar,
yüzlerce iğneyle tutturdular,
iskelet tozuyla kapladılar,
mürekkebe boğdular,
kedilerin tatlı şefkatiyle
üstüne tükürdüler,
saat sarmada kullandılar,
korudular ve de kınadılar,
ham petrole buladılar,
mürekkebi kurumamış risaleler adadılar,
süte atıp kaynattılar,
üstüne ufak çakıltaşları kattılar,
sesli harfleri sildiler,
heceleri ve iç çekişleri

handiyse öldürdüler,
onu buruşturarak
küçük bir paket haline getirip
çatı katlarına, mezarlıklarına
özenle gönderdiler,
sonra
kendileri için
yeterince popüler olmadığımđan
delirme noktasına kadar öfkelenip
ya da benim sıradan müphemlik eksikliğime
tatlı bir küçümseme zerk edip
birer birer çekildiler,
hepsi
emekli oldu
ve sonra,
bir kez daha,
şiiirimin yanında
başladılar yeniden
yaşamaya
erkeğı kadını,
ateş yaktılar,
evler inşa ettiler,
ekmek yediler,
ışığı paylaşıp
aşkta şimşekle yüzüğü
birleştirdiler.
Şimdi de,
size anlattığım
ve beni sıradan insanlarla
sonsuzaya kadar yaşatacak
bu hikâyeyi böldüğüm için
beni affedin beyler.

ANGEL CRUCHAGA'YA¹ ÖVGÜ

Hatırlıyorum Angel,
Güneyli çocukluğumu,
hani rüzgâr ve yağmurla sarsılmış,
öyle birden,
kanatların,
ışılıklı şiirinin uçuşu,
geceyi, yolları
fosforlu bir ışıltıyla doldururdu
yıldızlara bulanmış
hırkan,
nabız gibi atan
balık dolu bir nehirdin
sen,
gökyüzünü
batıdan doğuya kat eden
yeşil bir denizkızının
gümüşi kuyruğuydun
sen,
kanatlarında toplanırdı
ışığın şekli ve rüzgâr
yağmuru ve kara yaprakları
giysilerinin üstüne düşürürdü.
Çok öteye gider bu,
benim çocukluğuma,
fakat senin şiirin,
sadece

1. Angel Cruchaga Santa María (1893-1964): 1948'de Şili Ulusal Edebiyat Ödülü'nü kazanan Şilili yazar. 1920'lerde Neruda'nın Santiago'da yaşadığı dönemde yakın arkadaşıydı. (Ç.N.)

birçok kanattan olma basamak,
sadece
gezgin bir kaya,
amarant ve beyaz zambak giyinmiş
meteor değildi,
çiçekli bitkiydi lakin,
anıtıydı
insan şefkatinin,
kökleri insanda olan
portakal çiçeğiymiş,
Bu yüzden,
Angel,
sana şarkı söylüyorum,
tüm saf şeylere,
metallere,
sulara,
rüzgâra söylediğim gibi
sana şarkı söyledim!
Her şey yaşamak için bir ders olur,
zorluk ve tatlılıkla
büyümek,
senin şiirinde olduğu gibi,
tutkunda
gözyaşlarına hamile sonsuz ekmek,
kutsal ellerinin şekillendirdiği
kokulu ağaçlar.
Angel,
sen, sahibi
en geniş yasemin ağaçlarının,

izin ver küçük kardeşin
bu dalları
yağmur ve köklerle
göğsüne bıraksın.
Böylece
barışa, şeffaflığa ve güzelliğe gebe kalsın,
inatçı doğanın
tacında yaşasın diye
onları kitabına bırakıyorum.

MUTLU GÜNE ÖVGÜ

Bırakın bu sefer
mutlu olayım,
kimseye bir şey olduğu yok,
herhangi bir tarafta değilim,
mutluyum,
olan sadece
dört bir kıyısında
kalbimin, yürüyerek,
uyuyarak ya da yazarak
mutlu oluşum.
Ne olmuş mutluyşam,
çayırdaki otu sayar
beni sayamazsınız,
pütürlü bir ağaç gibi hissederim tenimi,
bir su akar altından,
tepesinde kuşlar,
belimin etrafında
bir halka gibi deniz,
ekmek ve taştan yapılmış toprak,
bir gitar gibi şakır hava.

Sen kumda yanımdasın,
sen kumsun,
şarkı söylersin ki şarkı sensin,
dünya
benim ruhumdur bugün,
şarkı ve kum,
dünya
senin ağzındır bugün,
bırak mutlu olayım
ağzında ve kumda,

mutlu olmalıyım, çünkü nefes alıyorum
ve sen de alıyorsun,
mutluyum
çünkü dizine dokunuyorum
ve sanki ben
gökyüzünün mavi tenine
ve tazeliğine
dokunuyorum.

Bırakın bugün
beni yalnız
mutlu olayım,
herkesle ya da herkessiz,
çimenle kumla
mutlu olayım,
havayla toprakla
mutlu olayım,
seninle, ağzınla
mutlu olayım.

BİNAYA ÖVGÜ

Kazarak
bir yeri,
vurarak
bir noktaya,
katlarını çıkıp sıvayarak
inşa edilmiş çıkıntı yükseliyor,
insan için büyüyen
imar edilmiş yükseklik

Ah, dengenin
ve oranların neşesi.
Ah, somurtkan malzemelerin
kullanılmış ağırlığı,
sütunlara kadar
çamurun gelişimi,
ölçeklerde
yelpaze ihtişamı.
Ne kadar çok yerine
dağılmış olsa da coğrafyanın,
bu ışık altında ortaya çıktı
muzaffer birlik.

Taş gücünü parçalara böldü,
çelik incelme, bakır geldi
sağlığını ahşaba karıştırmaya,
ve bu, onun ormandan taze çıkmış,
ağır kokusunu keskinleştirdi.
Çimento, kara kardeş,
senin macunun onları birleştire,

kumun dökölüp
sıkılaştırır, yoğrulur,
kat üstüne kat çıkılır.

Küçük adam
sondaj yapar,
bir inip bir çıkar.
Birey bunun neresinde?
Bir çekiçtir, bir darbedir
çelikten çeliğe,
sistemin bir noktasıdır ki
aklı gelişen çevreye katılır.
Küçük gururlarını bir kenara bırakıp
insanlarla birlikte bir kubbe yükseltmesi,
düzeni birlikte kurması
ve amansız yapıların metalik sadeliğini
paylaşması gerekiyordu.
Ama her şey insandan gelir.
Onun çağrısıyla sarsılır kayalar,
duvarlar yükselir,
odalara ışık girer,
kesip dağıtılır boşluk.

İnsan
ışığı karanlıktan ayıracaktır
ve nasıl ki
boş gururunu yenerek
binanın yükselmesi için
sistemini hayata geçirmişse,

inşa etmeye devam edecektir
kolektif gülü,
toplayacaktır yeryüzünde
mutluluğun kasvetli malzemesini,
akılla ve de mantıkla
büyüyecektir
bütün insanların binası.

ENERJİYE ÖVGÜ

Kömürde siyah yapraklı bitkin uyuyor gibiydi,
kaza kaza ilerleyerek,
yüzeye çıktı,
çılgın bir ateş diliydi
ve lokomotiflerin
ya da gemilerin içinde yaşardı.
Gizli kırmızı gül,
çelikten iç organlar,
gizli karanlık koridorlardan
çıkıp geldin yeniden,
kör olarak.
Teslim ediyorsun kendini
ve motorlar ve tekerlekler,
makinelere, hareket,
ışık ve çarpıntılar, sesler,
senden, enerji, enerji ana,
senden doğdular,
darbelerle doğurdun,
sobaları yaktın
ve mavi ateşçinin ellerini,
devirdin mesafeleri
kendini yiyip bitirdiğin yere kadar
kafesinin içinde uluyarak,
ateşin oraya ulaştı,
salkımlar geldi,
yeşerip büyüdü pencereler,
sayfalar tüy gibi birleşti
ve kitapların kanatları uçtu:
İnsanlar doğdu ve ağaçlar devrildi,
verimliydi toprak.
Enerji,

üzümde yas tutan
toparlak şeker damlasısın,
şeffaf gezegen,
sıvı alev,
cılın mor küre
ve hatta türlerin çoğaltılmış taneleri,
buğday tohumu,
tahıl yıldızı,
mıknatıs veya çelikten canlı taş,
elektrik tellerinden kule,
hareket halinde sular,
enerjinin yoğunlaşmış güvercin gizliliği,
varlıkların dibi,
çocuğun kanı yükseltir seni,
gözlerinde açan bir bitki gibi büyüsün onun,
ona vurarak ellerini sertleştirirsin,
erkek oluncaya kadar gerersin.
Akan ve şakıyan ateş,
yaratan su,
büyüyor,
dönüştürüyor hayatımızı,
taştan ekmek çıkarıyor,
gökten altın,
çölün şehirlerini ver bize, enerji,
sakladığın şeyi,
ta bozkırlara yay ateş armağanlarını,
meyveyi örste döv,
buğdayın hazinesini yak,
toprağı ufala,
dağları dümdüz et,
yeni gübreleri yeryüzüne yay ki
o andan itibaren,

oradan,
hayatın değiştiği yerden
değişsin artık dünya,
toprağa, adalara, çöle methiyeler düz ki
değişsin insan.

Sonra, ah enerji, ateşli kılıç,
düşman olmayacaksın,
çiçek ve tam bir meyve
olacak, çekilen saçın,
ateşin huzur olacak,
yapı,
bereket,
güvercin,
salkım uzanımı,
çayırları taze ekmeyin.

HASETE ÖVGÜ

Güneyden geldim,
sınır bölgesinden.
Hayat yağmurluydu orda.
Yeni bir takım elbiseye
dünyanın parasını ödedim
Santiago'ya vardığımda.
Kışın sıkı giyinerek
geliyordum.
Sert havalarda
çiçekler örttü üstümü.
Ev taşırken
canım çıktı.
Her şey tıkkış tıkkıştı,
hava bile
hüzünlü insan kokuyordu.
Pansiyonlarda
duvar kâğıtları
yere sarkıyordu.
Yazdım, yazdım habire
Ölmeyeyim diye.

Ve sonra,
Sürgündeki çocuğun
dizeleri
yakar yakmaz caddeyi
Teodorico¹ bana havladı,
Ruibarbo² da ısırdı.
Gömülüp

1. Neruda'nın ezeli düşmanı, Şilili şair Pablo de Rokha kastediliyor. (Ç.N.)

2. Yine şairin düşmanı avangard şair Vicente Huidobro kastediliyor. (Ç.N.)

sefil evlerin uçurumunda,
yatağın altında,
mutfakta,
dolabın içinde,
kimsenin beni sorgulamayacağı yerde
yazdım, yazdım habire
ölmeyeyim diye.

Her şey aynıydı.
Çengellerle, bıçaklarla,
kara penselerle
gözdağı verircesine
dikildiler şiirimin karşısına.

Denizler aştım sonra
nehirleri ateş fısıldayan
iklimin dehşetinde,
vahşi çiğdemler
ve tanrılarla çevrili,
kara davulların uğultusunda,
alacakaranlığın ağartısında
kayboldum,
kendimi gömdüm ve sonra
yazdım, yazdım habire
ölmeyeyim diye.

Çok uzakta yaşıyordum, büsbütün
terk edilmenin vehametinde,
ama burada timsahlar
biliyorlardı yeşil dişlerini.

Seyahatlerimden döndüm.
Herkesi öptüm,
kadınları, erkekleri
ve çocukları.
Partim vardı, vatan.
Yıldızım vardı.
Koluma girmişti mutluluk.
İşte böyle geceleri,
kışın, trenlerde,
savaşın ortasında,
deniz kıyısında ya da madenlerde,
çölde ya da sevdiğimin
veyahut peşinden koştuğum
birinin yanında, polis beni ararken
basit dizeler yazdım bütün insanlara
bir de ölmeyeyim diye.

Ve şimdi
yine oradalar.
Solucan
gibi ısrarlılar,
gemilerdeki fareler gibi
görünmezler,
ben nereye gidersem
oraya giderler,
dalgınlığıma gelirse
gelip ayakkabılarımı ısırırlar,
ben varım diye varlar.
Ne yapabilirim?
Sanırım ölene kadar

şarkı söylemeyi
sürdüreceğim.
Bu noktada
onlara taviz veremem.
Hediyeler alabilirim ama,
İsterlerse şayet,
Sınırdan benimle gelen
şiddetli yağmurdan
korunsunlar diye
şemsiye alabilirim,
ata binmeyi öğretebilirim,
ya da en azından
köpeğimin kuyruğunu veririm,
ama anlamalarını istiyorum ki
benim yerime
şarkı söylesinler diye
ağzımı bağlayamam.
Bu mümkün değil.
Yapamam.
Aşkla ya da hüznle,
soğuk şafakta,
öğleden sonra üçte,
ya da geceleyin,
her saat,
öfkeli, âşık,
trende, baharda,
karanlığa kalmışken
ya da düğünden ayrılırken,
ormanı geçerken ya da ofiste,
öğleden sonra üçte
ya da geceleyin,

her saat,
ölmek için değil bir tek,
başkaları yaşasın diye yazacağım,
çünkü birinin
şarkıma ihtiyacı var gibi
görünüyor.
Olacağım,
acımasız olacağım.
Hasetlik bayrağını,
ateşkes olmadan,
dik tutmanızı istiyorum sizlerden.
Bende alışkanlık yaptı dişleriniz.
Eksikliğini duyuyorum onların.
Ama işin doğrusu nedir
diyeyim şimdi size:
Bir gün öleceğim
(size bu son tatmini
yaşatmaktan vazgeçmeyeceğim),
hiç şüphe yok
ama şarkı söyleyerek öleceğim.
Ve neredeyse eminim ki,
bu haber hoşunuza gitmese de,
ölümün de ötesinde,
ortasında
vatanımın
devam edecek şarkım,
benim sesim olacak, ateşin
ya da yağmurun sesi
ya da başka insanların,
yağmurla veya ateşle yazılmış olduğundan,
ki basit şiir

her Şeye rağmen yaşar,
korkmayan bir sonsuzluğu vardır,
bir sütçü kız kadar sağlıklıdır
ve gülüşünde
toplanan tüm kemirgenlerin
umutlarını yıkacak kadar
dişleri vardır.

UMUDA ÖVGÜ

Deniz alacakaranlığı,
hayatımın
ortasında,
üzüm misali dalgalar,
gökyüzünün yalnızlığı,
bütün denizi,
bütün gökyüzünü,
beni doldurup öyle taşıyorsun,
hareket halinde
ve sema,
köpüğün
ak taburları,
turunculaşmış toprak,
ıstırap içindeki güneşin
yanan
beli,
nimet
üstüne nimet,
düşlerine koşan
kuşlar
ve deniz, deniz,
asılı kalmış
rayiha,
çınlayan tuzun korosu,
bu arada
bizler,
erkekler,
suyun yanında,
savaşıyor
ve bekliyoruz

deniz kenarında,
bekliyoruz.

Dalgalar sert kıyıya der ki:
“Her şey yerine getirilecek.”

TOPRAĞIN BEREKETİNE ÖVGÜ

Senin için ey bereket, yeşil,
can,
maddelerin anası, sebze hazinesi,
döllenme, bolluk,
şarkı söylüyorum ben,
ben şairim,
ben, çimen
kök, buğday, taçyaprağı,
toprağın hecesi,
sözlerimi yapraklara katıp karıyorum.
Dallara ve gökyüzüne tırmanıyorum.
Uyuyor göründüklerine bakmayın
huzursuzdur tohumlar,
ateş öper onları, su dokunur
çubuğuyla ve titreşirler,
uzun süre hareket ederler,
sorgularlar,
gözlerini yere dikerler,
kıvrık bezemeler,
hassas kanallar,
hareket, varoluş.
Silme dolu bir ambar
görmelisin,
her şey dinlenir orada,
ancak
hayatın yangınları
çağırırlar
mayaları,
mayalarlar,
yanarlar
görünmez ipliklerle.

Biri gözlerde hisseder
ve parmaklarda,
baskı, sabır,
bir çalışma,
mikroplardan ve ağızlardan,
dudaklardan ve rahimlerden.
Rüzgâr yumurtalıkları taşır.
Toprak gülleri gömer.
Su fışkırır ve arar bir şeyler.
Ateş kaynar ve şarkı söyler.
Her şey
doğar.
Ve sen,
doğurganlık, bir çan,
çeperinin altında
nem ve sessizlik gelişir,
sebzelerin dilleri,
özsuyu yükselir,
çatlar
bitkinin şekli,
gelişir
hayat çizgisi
ve onun çok çok ötesinde toplaşır
çiçekler ve salkımlar.
Toprak, bahar
kanımda mayalandı,
sanki bir ağaç,
dünyanın döngüleri
bende gerçekleşir,
gömleğimi dikerler
su, rüzgâr ve rayiha,

orada güzü unutan
göğsümdeki kesekler
başlarlar kıpırdamaya,
dışarı çıkıp ılık çalarım yağmurda,
filizlenir ellerimde ateş,
daha sonra da
ruhumdan gelen
yeşil bir bayrak
çekerim göndere,
tohumum, yaprağım,
olgunlaşan meşeyim ben,
ve sonra şarkı söylerim
bütün gün, bütün gece,
köklerden fısıltı yükselir,
yaprak rüzgârda şarkıya durur.
Seni unuturum, bereket.
Yazılı bıraktım adını
ilk hecesiyle
bu şarkının,
daha geniştir senin ucun bucağın,
daha nemli ve sesli,
mümkün değil tarif etmem seni,
bana gel,
bereketlendir beni,
bana her gün bir meyve tadı sun,
köklerin dayanıklılığının
sırrını ver bana,
ve bırak yere düşsün şarkım
ki her baharda filizlensin sözcükler.

ÇİÇEĞE ÖVGÜ

Yoksulların pencerelerinde yoksulların çiçekleri,
yoksulluğun harap olmuş evlerinde
zavallı güneşin yaprakları.
Görüyorum dükkânda saçlarının,
saten göğsünün,
alımlı duruşunun
çiçek gibi parladığını.
Görüyorum oradan renk gibi,
ipek ışığı, turgor kulesi, altın buket,
şafağın menekşe yaprağı,
gülün alevli meme ucu,
giyinik ve çıplak,
zenginlerin evine girmeye hazırlanıyorlar.
Coğrafya armağanlarını taşırdı,
okyanus yol oldu,
yeryüzü enlemlerini birbirine bağladı
ve böylece uzaktaki çiçek
ateşiyle yelken açıp
kapına geldi,
acelecî bir el onu oradan uzaklaştırdı:
“Sen fakir bir adamın çiçeği değilsin,” dedi ona,
“şimdi sıra sende,
çiçeğim,
senin yerin
şamdanlı parlak salonlar,
o karanlık sokağa girme,
bizim mutluluk tekelimize katıl.”
Ve böyle ben
ötelede
bir sardunyadan düşmüş kırmızı böceğinin
şarkı söylediği yerde,

yoksul hayatların ortasında
bir karanfilin kâğıttan ve parfümden okunu
kırık camın yanına kaldırdığı
ya da bir zambağın manastırını terk edip de
yoksulluk içinde yaşamaya
geldiği yerde
pencerelere baka baka
dolaşacağım sokakları.

Ah çiçek,
seni kınamıyorum,
uzun bukleler takınmış çiçek,
toprağın güzelliğınle yükselttiği şimşekleri
zengin evlerine kadar
taşıma hakkını inkâr etmiyorum.
Yarın insanlığın meskeni olan
Övgülerde çiçek açacağından eminim.
Korkmam gerekmeyecek karanlık sokaktan,
yeryüzünde baharın giremediği
karanlık bir in olmayacak.
Çiçek, seni suçlamıyorum,
itimat et bu sözüme ki
nerde çiçek açman gerekiyorsa orda çiçek açacaksın,
tüm pencerelerde,
çiçek,
bundan sonra
yalın mı yalın bir şekilde
savaşıp şarkı söylüyorum,
çünkü ben herkes için
yarının çiçeklerini dağıtıyorum.

MAVİ ÇİÇEĞE ÖVGÜ

Çayırd
denize doğru yürürken
-günlerden kasımdır-
baktım ki her şey doğmuş,
her şeyin boyu,
dalgalanması, rayihası var.
O çimen senin bu çimen benim
anlayacağım toprağı,
adım adım
o deli çizgisine varıncaya
okyanusun.
Bir esinti
çıkart da birden
karıştırıp dalgalandırır
yabani arpayı:
Bir kuş kalkar
ayaklarımın ucundan, altın
ipliklerle dolu yer,
isimsiz taçyapraklarla,
düşmanı olan mercanları,
ince sapları, yıldızlı böğürtlenleri
isyan eden ısırganlara dolanmış
yeşil bir gül gibi parlıyor aniden,
her bitkiden sonsuz bir farklılık
selamlar beni bazen,
hızlı bir diken parıltısıyla
veya
taze, hoş ve keskin parfümünün
nabız atışıyla.
Gizli baharın alçak çimeni arasından
ağır aksak yürürken Pasifik'in köpüklerine,

öyle görünüyor ki,
dünyanın sonundan önce,
en büyük okyanustan yüz metre önce
her şey hezeyana,
çimlenmeye ve şarkıya dönüştü.
Ufacık otlar altınla taçlandırıldı,
kum bitkileri
mor ışın saçtılar,
unutulmanın her bir küçük yaprağına
ayın ya da ateşin yönü verildi.
Denize yakın, yürürken,
kasım ayında,
ışık, ateş ve deniz tuzu alan
çalılar arasında,
kaskatı çayırda doğmuş
mavi bir çiçek buldum.
Mavi ışınını nereden,
neyin dibinden çıkarıyorsun?
Senin titreyen ipeğin
toprağın altında
derin denizle iletişim kurar mı?
Onu ellerime aldım
ve ona
sanki deniz tek bir damlada yaşıyormuş,
sanki çiçeğin biri
toprakla suların savaşında
karşı konulamaz barışın,
boyun eğmez saflığın
mavi ateşten küçük bayrağını
göndere çekmiş gibi baktım.

ATEŞE ÖVGÜ

Önü alınamaz ateş,
hep gayretkeş,
kör lakin göz göz bakan,
hafifmeşrep,
geç kalan, birden bastıran,
altın yıldız,
odun hırsız,
sessiz eşkıya,
soğan kavurucu,
kıvılcımların ünlü haydutu,
bir milyon dişli kuduz köpek,
dinle beni,
ocakların ortasında
bozulmaz gül fidanı,
sen, hayatımızı yok eden,
ekmeğin ve fırının göksel babası,
tekerleğin ve nalın
şanlı atası,
metallerden çiçek tozu,
çeliğin kuruçusu,
ateş,
duy beni.

Adın parıltılı,
hoştur
ateş demek,
daha iyidir
taş veya un demekten.
Kelimeler ölüdür
sarı ışınının yanında;
kızıl kuyruğunun yanında,

amarant ışığından yelenin yanında
soğuktur kelimeler.

Ateş denir;
ateş, ateş, ateş,
ve yanar
ağızda bir şey:
Senin meyvendir yanan,
senin defnendir tutuşan.

Sadece kelime değilsin
sen lakin,
bütün kelimeye rağmen
kor yoksa şayet
kopar da düşer
zamanın ağacından.
Çiçeksin
sen,
uçuş,
yakıp kül ediş, sarılış,
kavranamaz madde,
yıkım ve şiddet,
gizli, fırtınalı,
ölümün ve yaşamın kanadı,
yaratılış ve kül,
göz kamaştırıcı pırıltı,
gözlerle dolu kılıç,
güç,
sonbahar, ani yaz,
barutun kuru gök gürültüsü,
dağların çökmesi,

duman nehri,
karanlık, sessizlik.

Neredesin, ne yaptın?
Bir tek elle tutulamayan toz
hatırlar senin şenlik ateşlerini,
ve ellerde çiçeğin ayak izi
ya da yanık.
Sonunda seni buldum
boş kâğıdında,
ve sana şarkı söylesem diyorum,
ateş,
şimdi
karşımda,
sakin ol
kal orda
ben köşelerde lir ararken,
ya da bir fotoğraf makinası
kara şimşeklerle
fotoğraflamak için seni.

Sonunda sen
Benimlesin,
ne sen beni yakıp kül edeceksin
ne de ben seni pipomu yakmak için
kullanacağım,
ancak sana dokunmaktır muradım,
düzelt şöyle bir
saçlarını, tehlike saçar
bütün telleri,
parlat biraz, hırpala,

cesaret almak için benden,
kıpkızıl boğa.

Cesur ol,
yak beni
şimdi,
şarkıma
gir,
dolaş
damarlarımda,
ağzımdan
çık.

Şimdi
biliyorsun
benimle başa
çıkamayacağını:
Seni şarkıya çeviririm,
ister yükseltir ister yere çalarım,
hecelerime hapsederim seni,
zincire vururum, ıslıkmışsın gibi
çalarım, makaralar çekersin
kafeste bir kanaryaymışsın gibi.

Cehennem kuşlarının
şu ünlü entarisiyle
gelme bana.
Burada
mahkûmsun
yaşama ve ölüme.
Susarsam eğer
söndür kendini.

Şarkı söylersem
sen de döktür ardımdan
ve ihtiyacım olan ışığı ver bana.

Bütün dostlarımdan,
bütün düşmanlarımdan
zor olanı
sensin.
Tedbirle taşır
herkes seni,
cep şeytanı,
kutularda ve kararnamelerde
gizli kasırga.
Ben değilim o.
Seni yanıma alıyor
ve diyorum ki;
zamanı geldi
bana nasıl yapılacağını
gösterdiğin şeyin.
Aç gitsin, sal gitsin
keçeleşmiş saçlarını,
yüksel ve yak arşı alay.

Göster bana
yeşil ve turuncu
bedenini,
çek bayraklarını,
yan için için
dünyanın üzerinde
ya da benim yanımda, sakın

zavallı bir topaz gibi,
bana bak ve uyu.

Tırman basamakları
koskoca ayağınla.
İzle beni,
yaşa ki
seni yazıya geçireyim,
şarkı söyleyesin
benim sözcüklerimle
kendi tarzında,
yanarak.

GUATEMALA'YA ÖVGÜ

Guatemala
şarkı söylüyorum
bugün sana.

Sebepsiz,
nesnesiz,
bu sabah
adın ağzıma
dolanmış olarak
söktü şafak,
yeşil çiy,
sabah tazeliği,
vahşi kordonuyla bağlanan
sarmaşıkları hatırladım,
ormanının kutsal
hazinesi.

Hatırladım yükseklerde
sularının görünmeyen kanallarını,
sesli
gizli türbülans,
yapraklarla donanmış taşlar,
aniden bir kuş çıkar:
Sanki safir,
taşan gökyüzü
doldurur bir kadehi
huzur ve şeffaflıkla.
Yukarıda
bir göl,
adını taştan almış.

Amatitlán¹ denir.
Sular, gökten gelen sular
doldurdu onu,
sular, yıldız suları
koyu zümrüdünün
ürkütücü derinliğinde
bir araya geldi.
Kıyılarında
Mayab² kabileleri
yaşar.
Narin mi narin putperestleri
balın, sekreterleri
takımyıldızların,
yenilmiş galipleri
en eski bilmecenin.

Ne güzeldir görmesi
köylerinin
ihtişamlı elbiselerini,
göz kamaştırıcı entariler
giymeyi sürdürmeye
cesaret ettiler,
sarı işlemeler,
kırmızı pantolonlar,
şafağın renkleri.

Bir zamanlar,
Kastilya'nın yasını tutan askerler
Amerika'yı gömdüler,

1. Amatitlán Gölü. Öbür ismi Atitlan. (Ç.N.)

2. Maya kültürünün öbür adı. (Ç.N.)

ve Amerikalı adam
bugünlere
Extremadura'nın noter ceketiyle geldi,
Loyola'nın¹ cüppesiyle.
İspanya
sorgulayıcı,
İspanya
araf,
sesleri ve renkleri
aşıladi,
Amerika'nın soyları,
çiçek tozu, mutluluk,
ve bize Salamanka'lı yasın
takım elbisesini bıraktı,
amansız paçavra zırhını.
Batan renk bir tek sende
yaşar, yaşarlar,
parlarlar, tüyler,
yaşar senin testi tazeliğini,
derin Guatemala,
art arda gelen
ölüm dalgası
seni gömmedi,
işgalci
yabancı kanatlar,
cenaze örtüleri
senin göz alıcı çiçek tacını
boğamadı.

1. San Ignacio de Loyola (1491-1556): Cizvitler tarikatının kurucusu. (Ç.N.)

Quetzaltenango'da¹
pazarın
bereketli
kalabalığını gördüm,
sevgiyle örülmüş
sepetler,
kadim
acılarla,
alacalı bulacalı
kumaşlar,
kızıl ırk,
çömlek başları,
metalik
zambak profilleri,
sert bakışlar, nehirde
balıkçıl uçuşları gibi
bembeyaz gülümsemeler,
bakır rengi ayaklar,
yeryüzü
insanları,
iskambildeki krallar kadar
değerli yerliler.
O kadar çok duman
çöktü ki
yüzlerine,
o kadar sessizlik ki
konuşmadılar
mısır dışında, tütün,
su dışında,

1. Batı Guatemala'da bir şehir. (Ç.N.)

topraklarının
ot bitmeyen
yerlerinde bile
zorbalık tehdidi altındaydılar,
ha keza sahilde
karayı istila eden,
ne meyve varsa alıp götüren
Amerikalı işgalciler tarafından.

Ve şimdi
bir avuç toprak
kaldırdı Arevalo¹
onlar için,
bir avuç tohum tozu, hepsi bu,
bu kadar, Guatemala,
dünyanın
mis kokulu
küçücük bir parçası,
fakir insanlar için
bir miktar tohum,
bir saban
köylüler için.
İşte bu yüzden Árbenz²
adalete karar verip

1. Juan José Arévalo (1904-1990): Guatemalalı devlet adamı. Eğitimci, politikacı, diplomat ve yazardı. 1945-1951 yılları arasında Guatemala devlet başkanı oldu. Bireysel özgürlüklere önem verdi. "Manevi sosyalizm" düşüncesi ile tanınır. (Ç.N.)

2. Juan Jacobo Árbenz Guzmán (1913-1971): 1951-1954 yılları arasında Guatemala devlet başkanı. Asker kökenliydi ve "Halkın Askeri" olarak tanınıyordu. 1954'te ABD tarafından devrildi. (Ç.N.)

toprakla birlikte tüfek dağıttığında,
kahve yetiştiricisi
toprak ağaları
ve Chicago'lu maceraperestler
hkmet konağında
despotik bir kukla değil,
bir adam buldular,
sonrası
fkeydi,
gazeteler
bildirimlerle
doldu:
Guatemala yanıyordu.
Guatemala yanmıyordu.
Yukarıda,
Amatitln Gl,
yüzyılların bakışı olarak
güneşe ve parlayan aya doğru
ylece durmakta,
Dulce Nehri
ilkel sularını
taşımakta,
balıklarını ve kuşlarını,
ormanını,
kalp atışları onun
Amerika'nın zgn kokusundan gelir,
mırıldanıyorlardı
doruklardaki amlar,
kum ya da unun
yapabileceği kadar
basit bir kasaba,

İlk kez yüz yüze
umudu tanımaya.

Guatemala,
şarkı söylüyorum bugün sana,
bugün geçmişin talihsizliklerine
ve senin umuduna şarkı söylüyorum.

Güzelliğine şarkı söylüyorum.
Bir yandan istiyorum ki
aşkım seni savunsun.
Sandino'ya kazdıkları gibi
sana mezar hazırlayanları
biliyorum.

Tanıyorum onları. Merhamet
bekleme cellatlardan.

Bugün
balıkçıları öldürerek,
adaların balıklarını katlederek
hazırlanıyorlar.

Acımasızlar. Ama
sen, Guatemala, bir yumruk
ve bir avuç dolusu
tohumlu Amerikan tozusun,
bir avuç umutsun.
Savun onu, bizi savun,
biz diyorsam
sadece benim şarkım var bugün,
yarın halkımla ve şarkımla
sana

“İşte buradayız” demeye geleceğiz,
küçük kız kardeş,
sımsıcak yürek,
işte hazırız
seni savunmak için
kanımızı akıtmaya

çünkü sendin
karanlık saatte
Amerika’nın onuru, gururu,
ve de huzuru, Guatemala.

İPLİĞE ÖVGÜ

Bu,
şiirin ipi.
Burada olanlar
tıpkı
siyah ya da beyaz
yünle yüklü
koyunlar gibidir.
Seslen onlara, gelirler
o muhteşem sürüler,
mineral gibi ve kahraman,
aşkın pembesi,
rüya sesli,
hepsi gelirler yanına.
Merhametine kalmış
bir dağ,
atla geçmeye kalksan
sakalın uzar,
yerlerde uyursun,
açlık çekersin
ve dağda her şey
bir gölge olur sana.
Beceremezsin,
eğirmen gerekir,
bir iplik çekmen;
çek onu:
Sonu gelmez ve saf
çıkart dört bir yandan,
daha dayanıklı
kardan,
insanlardan,
çünkü metaller onu öyle yaptı,

kırılğan, çünkü duman
onu titreyerek çizdi,
böyledir işte
şiiirin ipi.
Onu tekrar dolaştırmanıza gerek yok.
Tam tersine,
o sizin ipinizdir,
sitarınıza takın
çınlayan dağların ağzıyla konuşacaktır,
ör onu bir gemi halatı olsun,
geliştir onu,
mesajlar yükle,
elektrik ver ona,
rüzgâra teslim et, soğuğa,
yeniden, düzenli,
uzun bir hat olarak
dola dünyaya,
yahut bağla,
ince ince
perilerin pelerinlerini
göz ardı ederek.
Bütün kış boyunca battaniye lazım bize.
İşte geliyor köylüler,
bir tavuk getiriyorlar şaire,
zavallı bir tavuk.
Sen onlara ne vereceksin, ne vereceksin sen?
Şimdi,
iplik,
artık paçavradan başka şeyi olmayanlara
elbise olacak iplik,
balıkçılara ağ,

ateşçilere kızıl gömlek,
herkese de bayrak.
İnsanlar arasında,
taş gibi ağır acılarını arasında onların,
arılar gibi kanatlı zaferler arasında,
olup bitenin ve gelecek olanın ortasında
bir iplik var,
aşağıda kömürler arasında,
yukarıda sefalet içinde,
insanlarla,
seninle,
halkınla,
şiiirin ipliği.
Bunlar zihin meşgalesi değil;
bunlar emirdir; emrediyorum sana,
kolundaki sitarla bana eşlik et.
Bekleyen nice kulak var,
gömülmüş korkunç bir yürek var,
bizim ailemiz,
insanlarımız.
İpliğe! İpliğe!
Haydi çıkaralım onu karanlık dağdan!
Haydi yıldırım gönderelim!
Bayrağa yazalım!
Bu, şiiirin ipliğidir,
basit,
kutsal,
elektrikli,
hoş kokulu ve gerekli
ve bizim zavallı ellerimizde bitmiyor:
Her günün ışııyla yeniden canlanıyor:

Çünkü metaller onu böyle yaptı,
kırılgan,
çünkü duman
onu titreyerek çizdi,
böyledir işte
şiirin ipi.

BASİT ADAMA ÖVGÜ

Ben sana gizlice
kim olduğumu söyleyeceğim,
böyle, yüksek sesle,
sen bana kim olduğunu diyeceksin,
kim olduğunu bilmek istiyorum,
ne kadar kazanıyorsun,
hangi atölyede,
hangi madende,
hangi eczanede çalışıyorsun,
korkunç bir yükümlülüğüm var ki,
adın nedir,
bunu bilmek,
hepsini bilmek,
gece ve gündüz bilmek,
bu benim işim,
bir hayatı tanımak
yeterli değildir,
tüm hayatları tanımak da
gerekmez,
göreceksin,
çözmek zorundayım,
iyice çiziyorum
ve bir kumaşta olduğu gibi
çizgiler saklıyor,
rengiyle, dokuma
atkısıyla,
renkleri siliyor
ve derin dokuyu
bulana kadar arıyorum,
insanların birliğini de
bulurum böylece,

ve ekmekte
biçimin ötesini
ararım:
Ekmeği severim, ısırırım onu,
sonra da
buğdayı görürüm,
ilk buğday tarlalarını,
baharın yeşil şeklini,
kökleri, suyu,
bu yüzden
ekmeğin çok ötesinde,
toprağı,
toprağın bütünlüğünü,
suyu,
insanı görüyorum,
bu yüzden de her şeyi deniyorum
her şeyde
seni arayarak.
Yürüyorum, yüzüyorum, denize açılıyorum
seni bulana kadar,
sonra da adın nedir diye
soruyorum sana,
sokağını, ev numaranı da,
mektuplarımı al ki
sana kim olduğumu
ve ne kadar kazandığımı,
nerede yaşadığımı
ve babamın
nasıl biri olduğunu anlatabileyim.
Ne kadar basitim görüyorsun sen,
sen ne kadar basit,

mesele
hiç de karmaşık değil,
seninle çalışıyorum,
sen yaşıyorsun, bir taraftan bir tarafa
gidip geliyorsun,
çok yalındır:
Sen hayatsın,
su gibi
gayet de şeffafsın,
ben de böyleyim,
benim yükümlülüğüm şudur:
Şeffaf olmak,
her gün
kendimi eğitiyorum,
her gün
senin düşündüğün gibi
düşünerek taranıyorum,
ve sen nasıl yürüyorsan
öyle yürüyorum,
sen nasıl yiyorsan, öyle,
sevdiğim kollarımın arasında
senin yavuklunu sardığın gibi,
ve sonra
bu kanıtlanınca,
aynı olduğumuzda
yazıyorum,
senin hayatınla ve benimkiyle,
senin aşkınla ve benimkilerle,
tüm acılarınla yazıyorum
ve sonra
farklı olduğumuzdan

zaten, elim omzunda,
eski dostlar gibi
kulağına fısıldıyorum:
üzülme,
gün geldi gelecek,
gel,
benimle,
gel
sana benzeyen herkesle,
en basitleriyle,
gel,
üzülme,
gel benimle,
çünkü sen bilmesen de
ben biliyorum ne olduğunu:
nereye gittiğimizi biliyorum,
kelime de budur:
Üzülme
çünkü kazanacağız,
kazanacağız biz,
en basit olanlar,
kazanacağız,
sen inanmasan bile
kazanacağız.

HUZURSUZLUĞA ÖVGÜ

Huzursuzluğun anası, elektrikli süt içtim
memelerinden senin,
aman vermeden!

Ay bana öğretmedi
hareketi.

Hareketi ayakta tutan şey
geminin durağan uçuşunu,
motorun sarsıntısı belirler
kanadın yumuşaklığını
ve taçyaprağında uyurdu bal
seçkin huzursuzluğu olmasa arının.

Herhangi bir yalnızlıktan
kaçmak istemiyorum ben.
İnsanları bağlamasını istemiyorum
sözlerimin.

Gelgit olmadan deniz,
insan olmadan şiir,
yaşam ortamı olmadan resim,
rüzgâr olmadan müzik
istemiyorum!

Huzursuzdur gece
ve onun güzelliği,
titreşir her şey
onun bayrakları altında
ve güneş
ateşlenmiş bir harekettir,
bir neşe patlamasıdır!
Yıldızlar gölette çürür
ve saflık şelalede şarkı söyler!
Huzursuz akıl
denizleri açtı

ve düzensizlikten
dikti binayı.
Şehir değişmez değildir,
ne de üstesinden gelebilmiştir senin hayatın
ölüm meselesinin.
Gezgin, benimle gel.
Bir cesamet vereceğiz
yeryüzünün armağanlarına.
Ekini değiştireceğiz.
Işık getireceğiz
en uzaktaki cezalı kalbe.
İnanıyorum ki,
huzursuz baharın altında
tüketilir
berraklığı
meyvenin,
yayılır
gelişimi
aromanın,
ölümle savaşı hareket.
Ve böylece layık olur ağzına
muhteşem meyvelerin tatlılığı,
dudaklarını yerden kaldıran
huzursuz ışığın zaferi.

KIŞA ÖVGÜ

Kış, var bir şeyler
seninle aramızda,
yağmurun altında tepeler,
rüzgârda
koşuşturma,
pencereler
kıyafetlerini yığdığın,
tarazlanmış beyaz gömleğini,
sırılsıklam pantolonunu,
şeffaf deriden kemerini.

Kış,
başkaları için
mendirekte sissin,
zafer havalı pelerin,
beyaz gül,
karın taçyaprağı,
ama benim için, kış,
sen
bir atsın,
somağından yükseliyor sis,
düşüyor kuyruğundan
yağmur damlaları,
yelen senin
elektrik parıldaması,
dörtnala gidersin
hiç menzile ermeden
çamur sıçratarak
gelen geçenin üstüne,
bir bakarız
geçip gitmişsin,

göremeyiz yüzünü,
bilmeyiz
deniz suyundan mı
yoksa sıradağlardan mı
gözlerin, geçip gittin
bir şimşegin saçlarınca,
el değmemiş ağaç kalmadı,
yapraklar
tekrar kavuştu yerde,
kuş yuvaları berhava olup
karişti havaya,
dörtlüde geçtiğinde sen
gezegenin ölmekte olan ışığı boyunca.

Lakin soğuksun Kış,
kararmış kar ve sudandır
çatıda
salkım saçığın
delip geçerler
evleri
iğneler gibi,
takırdarlar .
paslı bıçaklar gibi.
Hiçbir şey
durduramaz seni.
Başlar
bir öksürük akını, çocuklar
ıslak ayakkablarıyla
çıkarlar evden,
yataktayken humma

ölüme doğru seyreden
bir geminin
yelkenleri gibidir,
yanan
fakirlerin şehri,
çöken
maden,
rüzgârın savaşı.

O zamandan beri,
kış, tanıdım artık
yırtık pırtık kıyafetlerini,
Şili'nın çamları arasında
trompetinin fısıltısını,
çığlık atıp
ağladığında, çatırdadığında
cılgin yağmurda,
gönderdiğinde şimşegini
ve karın kalbini.

Adam
ömrüne ömür kattı kumsalda,
sakındı kendini kötü havadan,
tuz ve güneş
püskürtülmüş ipekten
bir elbise giydirdiler
yeni yüzücü kadının vücuduna.
Ama kış geldiğinde
adam

kendini
kasvetli şemsiyeler altında
yürüyen
küçük bir yün yumağı yapar,
sızdırmaz kanatlarla
örtünür,
nemlenir
ve gevşer
bir kırıntı gibi, vasıl olur
kiliselere,
yaslı saçmalıklar okur ya da.
O esnada,
ta yukarıda
meşe ağaçları arasında,
kar fırtınalarının pruvasında,
sahilde,
hükmedersin
kılıcınla,
donmuş kemanınla,
kontrol edilmez göğsünden
düşen tüylerle.

Bir gün
yeniden tanıyacağız seni,
güzelliğinin
görkemi
insanların üstüne
düşmediğinde,
benim emekçi kardeşimin çatısında

delik açmadığında,
tırmanabildiğimizde
en yüksek beyazlığına,
bizi artık ısıramayacağın yerlerde,
dizginsiz egemenliğini
selamlayıp geleceğim.
Şapkamı çıkaracağım
çocukluğumda yağan
aynı yağmur altında
çünkü inanacağım o zaman
sularına:
Yıkıyorlar dünyayı,
kâğıt getiriyorlar,
dağıtıyorlar
günlerin ufak tefek kirini,
yıkıyorlar,
yıkıyor suların
toprağın yüzünü
ve düşüyorlar
baharın
uyuduğu
ormana.
Sallıyorsun onu, şeffaf ayaklarını
hareket ettiriyorsun,
uyandırıyor sun, sırlı sıklam edip
işe koyuluyorsun,
ölü yapraklar düşüyor,
katılıyor
senin ıtır lı eserine,

tırmanıyor ağaçların
merdivenlerini
ve görüyoruz onu aniden
yüksekte
yeni kıyafeti
ve kadim
yeşil gözleriyle.

LABORATUVAR TEKNİSYENİNE ÖVGÜ

Görünmez bir adam
var,
bakıyor
verimli döngüsüyle
tek gözün,
ufacık şeylere,
kan,
su damlaları,
bakıp bakıp
yazıyor ya da sayıyor,
deveran ediyor kâinat
orada bir damlada,
Samanyolu titriyor
küçük bir nehir gibi,
bakıyor adam
ve not alıyor;
kanda,
minik kırmızı noktalar,
hareket eden
gezegenler,
ya da işgalleri
ünlü ak alayların,
adam
gözüyle
not ediyor;
oraya hapsedilmiş
hayatın volkanını,
ersuyu
parıldayan kubbesiyle
titreşerek
koşuşturan

hazine gibi görünüyor,
minik tohumları insanın,
sonra
şeffaf diskinde
bir damla sidik
kehribar diyarlar açığa çıkarıyor,
ya da teninde
ametist dağlar,
titreşen çayırlar,
yeşil takımyıldızlar,
ama o
sadece yazıyor, not ediyor,
keşfediyor
bir tehditi,
bölünmüş
bir nokta,
bir kara hale,
tanımıyor onu, bakıyor
kitapçığına,
kaçamaz artık,
yakında
vücudunda başlayacak av,
teknisyenin gözünde
başladı savaş;
gece olacak,
annenin yanında ölüm
çocuğun yanında
kanatları görünmez dehşetin,
yaradaki muharebe,
yani her şey
o adamlarla başladı

ve onun
kanın göğünde
habis bir yıldız arayan
o tek gözüyle.
Beyaz önlüğüyle
orada
devam ediyor
aramaya
işaretini,
sayısını,
rengini,
ölümün
ya da yaşamın,
çözüyor dokusunu
acının, keşfediyor
simgesini hummanın
ya da ilk belirtisini
insan büyümesinin.
Sonra
o keşfedilmemiş kâşif,
damarlarında dolaşmış
o adam,
ya da ihbar etmiş
maskeli bir istilacıyı
Güney'inde ya da Kuzey'inde
iç organlarının,
o tek gözüyle
korkunç adam
şapkasını askıdan alıp,
takıyor kafasına,
bir sigara yakıp

giriyor caddeye,
yürüyor, kopup gidiyor,
dağılıyor sokaklarda,
karışıyor kalabalıklara,
yitip gidiyor sonunda,
laboratuvardaki bir damlada
unutulup kalmış
minik ve dairesel canavarı
bir ejder gibi.

LENİNGRAD'A ÖVGÜ

Pürüzsüz saf taşın,
geniş beyaz gökyüzün,
mükemmel
alacalı pembe, ferah
Leningrad,
sonsuz huzurla
bastım ayaklarımı
senin kadim toprağına,
başka b'ir topraktan
geldiler onlar,
bakir Amerika'dan,
ayaklarım basmışlardı
yaylalarda
pınarların ince çamuruna,
tarifsiz hoş kokular
ülkemin
büyük sıradağlarında,
ayakkabılarım değmişlerdi
başka bir kara,
kırçılı Andlar'ın deli rüzgârlarında
şimdi de
Leningrad,
senin karın,
senin şanlı
beyaz gölgen,
beyaz akıntıda
katmanları sular altında kalan nehir,
dalda sıra sıra şeftali gibi
beyazlığını veren ışıık,
ey gemi,
beyaz gemi,

yelken açmışsın kışta,
ne çok şey
yaşadı,
taşındı
benimle
halatlarının
ve taş yelkenlerinin arasındayken
yürüdüm,
kitaplardan tanıdığım
sokaklarına ayak bastığımda,
sisin ve denizlerin özü
beni tıka basa doyurdu,
genç Puşkin
eldivenli eliyle
elimden tuttu
ve görkemli binalarında
geçmişin,
kovanlarında
yeni hayatın,
girdi Amerikalı
kalbim
saygı ve mutlulukla
çarparak,
varlıklar uyanmasın diye
karla sarılı halde uyuyan
ve sessizliğin üstüne
bir geminin tahtalarının üstüne basarcasına
kuvvetlice basarak
kalkıp benimle yürümeye gelen
adımlarımın
yankısına kulak verirken

kaç tane
eski gece,
orada, uzakta:
Kitabım,
adanın göklerinden
yağan yağmur,
Chiloé¹ denizinde
ve şimdi
bana eşlik eden
aynı
beyaz gölge,
Netočka Nezvanovna,²
Neva Bulvarı,³
sereserpe uykuda,
boğuk sesli bir koro
ve kayıp bir keman.
Eski zaman, eski
beyaz acı,
burada yaşayan
başka bir şehirden
korkunç varlıklar,
kanayan fırtınalar,
solgun
pembe
sis ve kardan,
Netočka Nezvanova,

1. Güney Şili'nin en büyük adası. (Ç.N.)

2. Dostoyevski'nin 1849 yılında başladığı ama tamamlayamadığı romanı; isimsiz, hiç kimse anlamında. (Ç.N.)

3. Gogol'ün öykü kitabı. (Ç.N.)

bir şoursuz
hareket,
siste,
karda,
kopuk kopuk
acılar,
hayatlar
kuyular gibi,
ruh,
k r balıklardan
bir bataklık,
ruh,
bir g l
uyuyan badelerden,
birden
deli
pencereler
 ıldırıp
geceleyin,
Şeytanın
kuyruğu gibi kıvrılan
tek telden
sonatlar,
yaygın olarak söylenen
ve sayılan
suçlar.
Soğuk  afağa  eref!
Dünyayı değiştirdi!
Gecedir,
apak
gece yalnızlığı,

yarın
tüm gün
şarkılarla dolu olacak
ve parlayan yüzler,
yeni mutluluğun
gemisinde
yol alan
varlıklar olarak
yumruk vuran ellerden
yanan atölyelerde,
beyaz ışığı artırdıkça artıran
gömleklerden,
ortak okullar için
altın ekmekler gibi
paylaşılan işlerden,
budur,
şimdi
yalnız varlıklar
kitaplardan
bana eşlik etmeye geliyorlar,
ama yalnızlık gelmiyor,
yok o,
yanıyorlar
hayatın tacında,
çalışmanın
huzurlu
düzenini
yaşıyorlar,
eski ıstırap
yapraklarını ayırdı
rüzgârın savurduğu bir ağaç gibi

boyun eğdi, reddetti
fırtına,
şimdi
bronzdan bir at,
bir süvari,
yolculuğa çıkmak üzere değiller,
geri döndüler,
Neva gitmez,
geliyor
altın haberlerle,
gümüş hecelerle.
Eski karakterler
gittiler
sisle
sarılı,
yükseklerde
dumandan şapkalarıyla
havalanmış görünerek,
kadınlar
karda dokunmuş bir mendile
siliyorlar gözyaşlarını
nehir üstünde,
göç ettiler,
kitaplardan düşüp
ellerinde baltayla
yaşlı bir kadının
kapısında
bekleyen
deli öğrenciler
koştular,
çılgın papazların

ve kadehlerdeki ölü kahkahaların
o dünyası,
masumiyeti
dağa kaldıran
kızaklar,
karda kan ve kara kurtlar,
hepsi birden
düştü kitaplardan,
kötü bir rüya gibi
kaçtılar hayattan,
Şimdi
kubbeler
yüzük gibi geçirmiş
gökteki hilal ayı,
ve yine
apaydınlık bir gece
yelkenleri şişirmiş gider
şehirle birlikte,
yükseldi
iki ağır çapa
Amiralliğin kapılarına,
yelken açtı Leningrad,
dağıldılar
o gölgeler dağıldılar, o soğuk,
korktu,
merdivenlerindeyken
Kışlık Saray'ın
Tarih tırmandı
halkın ayaklarıyla.
Daha sonra şehre
savaş geldi,

kırık dökük dişleriyle savaş
kemiriyordu kadim güzelliği,
obur,
yiyordu
gri taş ve kar ve kan
pastasını,
duvarlar arasında ılık çalan
savaş,
erkekleri alıp götürən,
çocukların da peşine düşen,
savaş
boş çuvalı
ve döşekte, korkunç trampetiyle,
savaş
patlamış camlarıyla
ve ölüm
yatakta,
soğuk altında kaskatı.
Ve en yüksek,
köknar ağacından da yüksek,
mezar taşları gibi
yuvarlak,
sakin
sütunlar gibi dik,
kayanın
simetrisi gibi
sert
direniş,
cesaret
karın
ortasında

canlı bir alev gibi
yılmaz
bir şenlik
ateşiydi,
Sovyetler'in kalbi
Leningrad'da.
Ve bugün hepsi yaşıyor
ve uyuyor,
Leningrad gecesi
sadece sarayları,
parmaklıklı kapıları,
platonik kornişleri,
kadim ihtişamı değil,
sadece
motorları .
ve sayısız
serin evleri,
rahat ve adil
hayatı,
dünyanın inşasını değil,
gece, ak gölge de
kadim geceye katıldı,
gün gibi,
su kokusu gibi
Büyük Petro ve Büyük
Lenin
birlik
yaptılar,
o zaman
bir gül yaptı
o zaman,

yenilmez bir kule.
Gömülü
bir ateş gibi
kokuyor,
kırılmaz bir çiçek,
dolaşıyor sokaklarda
canlı bir kan, zamansız,
bir gitti
bir geldi,
birleştiler
geniş gülde,
ve gemi
yelken açar,
hoş kokutur.
Kuzey'in gri kulesini,
geniş ve açık mavi, sağlam
o kar krallığında,
gölgelerle değil
kanının büyüklüğüyle
dolu,
Tarihinin
deniz dâhiliğiyle
taçlandırılmış,
parlıyor gururla, hazır
övgüye layık güzelliğiyle
şanlı bir salondaymışçasına
halk toplantıları için.

KİTABA ÖVGÜ I

Kitap, kapattığımda seni
hayatı açarım.
Kesik kesik çıgıkları
dinlerim limanlarda.
Bakır külçeler
kumlu araziden geçip
Tocopilla'ya inerler.
Gecedir,
adalar arasında
okyanusumuz
nabız gibi atar
balıklarıyla.
Vurur ayaklarına, uyluklarına,
kalkerli kaburgalarına
vatanımın.
Sarılır da uyur bütün gece kıyılarına
ve şarkı söyleyerek uyanır
gün ışıgıyla
sanki bir gitar
uyanıyormuş gibi.

Okyanusun dalgaları
çağırıyor beni. Rüzgâr
sesleniyor bana,
ve Rodríguez arıyor beni,
José Antonio arıyor,
bir telgraf aldım, diyor
maden işçileri sendikasıdan
ki o, sevdiğim kadın,
(adını sizlere söylemeyeceğim)
bekliyor beni Bucalemu'da.

Kitap, saramadın beni
kâğıdınla,
dolduramadın
hurufatla,
göksel izlerle,
kaplayamadın gözlerimi,
çıkıyorum senden
şarkımın boğuk ailesiyle
korulukları doldurmaya,
kızgın metallerle çalışmaya
ya da ızgara et yemeye
dağ ocaklarının yanında.
Kâşiflerin
kitaplarını severim,
orman ve kar kitaplarını,
derinlik ve gökyüzü kitaplarını,
ama
düşüncenin
genç ve dönüp duran sineğini
ağına düşürmek için
zehirli ağlar döşediği
örümcek kitabından
nefret ederim.
Kitap, bırak beni gideyim.
Ciltlenmiş gibi giyinip gitmek
istemiyorum,
ben çok ciltli bir eserden gelmiyorum,
benim şiirlerim
öbür şiirleri yemedi,
heyecan verici olayları
yalayıp yutar onlar,

sert havayla beslenirler,
besinini topraktan
ve insanlardan çıkarırlar.
Kitap, bırak yürüyeyim yollarda
tozlu ayakkabılarımla,
mitoloji de olmasın:
Kitaplar dönsün kütüphanesine
ben gideyim sokakları arşınlamaya.

Hayatı
hayattan öğrendim ben,
tek bir öpücükten de aşkı,
hiç kimseye bir şey öğretemedim lakin,
öbür erkeklerle birlikte yaşadığım bunca şey,
onlarla birlikte bunca mücadele:
Şarkımda tüm dile getirdiklerim
dışında.

KİTABA ÖVGÜ II

Kitap,
güzel
kitap,
minik orman,
yaprak
yaprak ardına,
elementlerin
kokusu var
kâğıdında,
sabah vakti de sensin
gece demi de,
tahıl,
okyanus,
ayı avcıları
eski sayfalarında,
şenlik ateşleri
Mississippi civarında,
adalarda
kanolar,
sonrasında
gitgide yollar,
vahiyyler,
başkaldıran
halklar,
çamurda çırpınarak
kanayan
yaralı bir balık gibi Rimbaud,
ve kardeşliğin
güzelliği,
taş taş üstüne
yükselir insan kalesi,

iç içe acılar,
sertlik,
dayanışma eylemleri,
cepten cebe
gizlenmiş
kitap,
kaçak
lamba,
kızıl yıldız.

Keşfediyoruz
dünyayı
biz
yürüyen
şairler,
hayatın bizi buyur ettiği
her kapıda,
biz de varız diyoruz
yeryüzü mücadelesinde.
Zaferimiz neydi bizim?
Bir kitap,
insan temaslarıyla,
gömleklerle
dolu bir kitap,
yalnızlığın olmadığı,
adamların
ve iş aletlerinin
olduğu bir kitap,
zaferdir
bir kitap.
Yaşar ve düşer

bütün meyveler gibi,
ışığı yoktur sadece,
olmaz
gölgesi de,
söner,
yaprak döker,
sokaklar arasında
yiter,
devrilir yere.
Yarının
şiiir kitabı,
bir kez daha
kar ve yosun
olsun sayfalarınızda
ayak sesleri
ya da gözler kazısınlar diye
ayak izlerini:
Yeniden anlatın
bize dünyayı,
çalılıklar arasındaki
pınarları,
yüksek korulukları,
kutup
gezegenleri,
ve yollardaki
adamı,
yeni yollardaki,
ormanda,
suda,
gökte,
çıplak deniz yalnızlığında

ilerleyen,
son sırları
keşfeden
adam,
bir kitapla
geri dönen adam,
bir kitapla
döner avcı,
bir kitapla
toprağı süren
köylü.

YAĞMURA ÖVGÜ

Yağmur geri döndü.
Gökyüzünden dönmedi,
Batı'dan da.
Çocukluğumdan döndü.
Gece açıldı, bir gök gürültüsü
onu hareket ettirdi, ses
yalnızlıkları süpürdü,
sonra da
yağmur geldi,
geri döndü yağmur
çocukluğumdan,
ilki
bir deli
yelle geldi, ydi,
sonraki
bir gezegenin
ıslak
kuyruğuydu sanki,
yağmur
tik tak, bin kere tik
tak, bin
kere bir kızak,
geceleyin
geniş bir darbe
koyu renkli yapraklardan,
aniden
karışık
bilmece,
iğneli
yeşillik,
kimni zaman

fırtınalı
pelerin
sessizlikte
düşen,
yağmur,
yukarıdaki deniz,
taze gül,
çıplak,
gökten ses,
kara keman,
şirinlik,
çocukluktan beri
seviyorum seni,
iyi olduğun için değil
güzelliğin için.
Yürüdüm
delik ayakkabılarla
gökyüzünün kaçık ipliği sen
çözülürken
kafamın üstünde,
beni getirdiler, kökleri de,
yükseklerin
iletişimini,
nemli oksijen,
ormanın özgürlüğü.
Gazabını
bilirim,
çatıdaki delik
akıtmaya görsün
damlacıklarını
yoksul hanelerde;

orada iner maskesi
güzelliğinin,
düşmanlık edersin
göksel
bir zırh gibi,
camdan bir hançer gibi,
şeffaf,
orada
seni gerçekten tanıdım.
Yine de
sür git
âşışınım
senin,
geceleyin
gözlerimi kapatıp
yeryüzüne düşmeni
bekleyeceğim,
yalnızca ben dinleyeyim diye
şarkı söylemeni,
çünkü kalbimde saklı
tüm karasal çimlenme
ki onun içinde
metaller çökeler de boylanır buğday.
Yine de seni sevmek
ağzımda acı bir tat
bıraktı,
vicdan azabının acı tadı.
Sadece dün gece
burada, Santiago'da
Nueva Legua mahalleleri
çöktüler,

evler,
barakalar,
yığın yığın rezillik
hepsi bir arada,
adımlarının
ağırlığı altında
ezildiler,
çocuklar çamurda ağladılar
ve orada günlerce
ıslak yataklarda,
kırık sandalyelerde,
kadınlar,
ocak, mutfaklar,
lakin sen, kara yağmur,
düşman,
yağmaya devam ettin
bahtsızlıklarımızın üstüne.
İnanıyorum
bir gün,
kaydını tutacağımız takvimde
güvenli bir çatıya sahip olacaklar,
sağlam çatıya,
erkekler rüyasında,
bütün
uyuyanlar,
ve geceleyin
yağmur
geri döndüğünde
benim çocukluğumdan
şarkı söyleyecek
öbür çocukların

kulaklarına da,
ki mutlu bir şarkı
olacak bu
dünyadaki yağmurdan,
aynı zamanda bir işçi,
proleter,
çok meşgul,
bereketlendirmekte
nehirlere güç veren
dağları ve çayırları,
süslenmekte
dağda kayıp
cılız dere,
çalışmakta
kar fırtınalı
kasırgaların buzunda,
sığırların sırtında
koşarak,
buğdayın ilkbahar tohumlarına
güç vererek
yıkamak kabuğunun altında
gizli bademleri,
çalışmak
gayretle
ve kaçak bir incelikle,
eller ve sicimlerle
toprağın hazırlıklarında.

Dünün
yağmuru,
ah Loncoche ve Temuco'nun

hüzünlü yağmuru,
şakı,
şakı,
şakı çatıların
ve yaprakların üstünde,
şakı soğuk yelde,
yüreğimde şakı, güvenimde,
tavanımda, damarlarımda,
yaşamımda,
senden korkmuyorum artık,
ağ gökten
toprağa doğru
kendinin ve de benim
şarkımı söyleyerek,
çünkü tohumlardır
ikimizin de işi,
şarkı söylemek var bir de,
üstümüze vazife.

ODUNA ÖVGÜ

Ah, bilip tanıdığım
bunca şey arasında
odundur
benim en iyi arkadaşım.
Şu dünyada ben,
bedenimde, giysilerimde
bıçkılıhan kokusu
taşıyorum,
kızıl ahşap kokusu.
Çocukluğumda benim
göğsüme, duygularıma
geleceğin inşaatlarıyla dolu
büyük ormanlardan düşen
ağaçlar dolmuştu.
Devasa karaçamı
kırbaçlarlarken
duydum,
kırk metre boyundaki defneyi.
Minik baltacı ince beli
ve baltasıyla
gagalıyor
onun gururlu gövdesini,
adam galip geliyor
ve aroma sütunu devriliyor,
yer sarsılıyor, boğuk
bir gökgürültüsü, kara
bir kök hıçkırığı, ve sonra
orman kokularından
bir dalga
basıyor duygularımı.
Çocukluğumdaydı, nemli

topraktaydı, uzakta
güney ormanlarında,
hoş kokulu, yeşil
takımadalarda,
benimle doğdu
kirişler,
demir gibi sert
traversler,
ince
çınlayan tahtalar.
Çeliğin aşklarının
şarkısını söyleyerek gıcırdıyordu
testere,
uluyordu ince telden
metalik bir ağıtla
ormanın ekmeğini
doğum yapan bir ana gibi
kesen testere
doğardı ormanın
ve günün ortasında
yırarak
doğanın bağırsaklarını,
ahşap kaleler üretmek için,
insanlar için meskenler,
okullar, tabutlar,
masalar ve balta sapları.
Adamın biri
ağacın saf ciddiyetini
gagalamak için
belini doğrultmaya

ve baltayı kaldırıp indirmeye
başladığında
nemli yaprakların altında
uyuyordu
her şey,
ve işte
devrilir
ağaç,
gök gürültüsü ve hoş kokular yağar
doğsun diye
insanın elinden
yapı, biçim, bina...
Seni tanıyorum, seni seviyorum,
doğduğunu gördüm, odun.
Bu yüzden
sana dokunursam
sevgili bir beden gibi
yanıtlarsın beni,
gösterirsin bana
hareketsiz nehirler gibi
gözlerini ve liflerini,
dügümlerini, benlerini,
çizgilerini.
Rüzgârın sesiyle
söyledikleri türküyü
bilirim,
dinlerim
fırtınalı geceyi,
ormanda atın
dörtnala koşmasını,
dokunurum da sana açılırsın

bir tek benim için canlanan
kurumuş bir gül misali,
bana ölüp gitmiş görünen
kokuyu ve ateşi vererek.
Sefil boyanın altında
gözeneklerin
geliyor gözümün önüne,
boğulmuş sesleniyorsun bana,
ben de dinliyorum seni,
hissediyorum
çocukluğumu hayrete düşüren
sarsılışını ağaçların,
görüyorum
çıkışını senden
okyanus ve güvercin
uçuşu gibi,
kitapların kanatları,
insan için
geleceğin kâğıdı,
yarın var olacak
ve bugün
bir testere sesiyle,
ışık, ses ve kanın
yırtılışıyla
doğmakta olan
saf insan için saf kâğıt.
Zamanın
bıçkıevinde
devrilir
karanlık orman, karanlık
insan,

düſer kara yapraklar
ve gök gürültüsü bizi ezer,
ölüm ve yaşam
konuſur aynı zaman,
bir keman gibi yükselir
ſarkısı ya da ağıtı
ormanda testerenin,
böylece doğar ve başlar
dünyayı dolaſmaya
odun,
demirle kesilmiş ve delinmiş
sesiz bir inſaatçı oluncaya,
erkeğin, kadının ve hayatın
her gün buluſacağı
meskeni inſa edip
acı çekerek onu koruyuncaya dek.

BİR HAYIRSIZA ÖVGÜ

Bir ottu yanımda bitti,
felaketleri ve dalgalarıyla sevdiğim
okyanusta
ay yaprağı olan ülkemde,
hançerleri ve dar sokaklarıyla
sevdiğim ülkemde,
yer gülü,
sarmaşık arsız,
kara çalı,
dikenli
gelincik,
kara sedeften karanfil,
neden
bardağım taşığında ve kalbim
yastan ateşe dönüştüğünde,
tüm hayatım boyunca seni beklemiş olan şeyi
sana sunacak gücüm kalmadığında
geldin ki sen,
o yanık mektuplar
tutuşmuşken alnımda,
düğün alayının
saf çizgisi
neden
toza toprağa batmış
bir yüzük olarak geldi?
Geç kalmış bir yasemin gibi
envai çeşidinden geçip
pencereme gelmemeliydin.
Sen değildin, ah kara alev,
benim payıma düşen
ve kanımla

ağzıma yükselen.

Şimdi

ne diyeyim ki ben sana?

Ye bitir kendini,

bekleme,

bekleme yok

iffetli geceden dudaklarına.

Ye bitir kendini,

sen kendi alevinde,

ben kendi ateşimde,

seni bekleyemeyen aşk için sev beni,

senin ve benim taştan veya bitkiden

sahip olduklarımızla sev beni:

Kendimize vermediklerimizle

yaşayıp gideceğiz biz:

Bir yanda bir gülün yaslanamadığı bir omuz,

bir yanda kendi yanığının aydınlattığı bir çiçek.

DENİZE ÖVGÜ

Burada adayı saran
deniz
ve her an kendi içinden
nicesini çıkaran,
evet der, sonra hayır,
hayır, hayır, hayır,
evet der, mavide,
köpükte, dörtnala,
evet der, sonra hayır.
Bir türlü yerinde duramaz,
benim adım deniz, habire
tokatlar bir kayayı
ikna etmeyi başaramadan,
sonra
yedi yeşil köpeğin,
yedi yeşil kaplanın,
yedi yeşil denizin
yedi yeşil diliyle
yeniden koşar ona, öper,
ıslatır
ve döver göğsünü
adını tekrarlayarak.
Ey deniz, budur senin adın,
ey okyanus yoldaşı,
ne zaman kaybet ne de su,
bunca çırpınmaktansa
koş yardımımıza,
biz naçar balıkçılarız,
kıyının
aç ve üşüyen adamları,
sen ise düşmanımızsın,

bu kadar kuvvetle vurma bize,
böyle de bağırma,
aç yeşil kutunu da
gümüş hediyeni
hepimizin
ellerine bırak:
Günlük balığımızı.
Her evde olmasını isteriz
ve ister gümüşten,
ister camdan, ister ay ışığından olsun,
dünyanın fakir mutfakları için
doğmuştur o.
Saklama onu,
cimri,
ıslak şimşek gibi
soğuk soğuk akıyor
dalgalarının altında.
Gel şimdi,
aç kendini de
bırak onu
ellerimizin yakınına,
yardım et bize, okyanus,
yeşil ve derin baba,
bitsin bir gün
bu karasal yoksulluk.
Hayatlarınızın sonsuz ekinlerini,
buğdaylarınızı ve üzümlerinizi,
öküzlerinizi, metallerinizi,
ıslak ihtişamınızı
ve batık meyveyi derelim.

Deniz baba, biz
senin adını zaten biliyoruz,
bütün martılar
adını kumlara yayıyor:
Şimdi kendine gel,
yeleni sallama,
kimseyi tehdit etme, kırma güzel dişlerini
gökyüzüne karşı,
bırak kendini bir süre
şanlı hikâyeler için,
her erkeğe,
her kadına
ve her çocuğa
her gün
iri ya da ufak
bir balık verin.
Dünyanın
bütün sokaklarına çık
balık dağıtmaya,
sonra da
bağır,
bağır
duysun diye
çalışan bütün yoksullar,
ve madenin ağzına
yaslayarak
desinler:
“İşte balık dağıtan eski deniz geliyor.”
Ve aşağıya dönecekler,
Karanlıklara,
gülümseyerek, sokaklar

ve ormanlar boyunca da
gülümseyecek insanlar
ve yeryüzü dolacak
deniz gülümsemesiyle.

Ama
istemiyorsan,
canın istemiyorsa,
bekle,
bizi bekle,
bunu düşüneceğiz,
önce insani meseleleri
halledeceğiz,
önce en büyük meseleleri,
bütün meseleleri,
öbürleri sonra,
ardından da
senin içine gireceğiz,
elektrikli bir atın üstünde
ateşten bıçakla dalgaları keseceğiz,
köpüğün üzerinden atlayacağız,
şarkı söyleyeceğiz,
bağırsaklarınızın dibine
dokunana kadar
batacağız,
belini atomik bir iplik koruyacak,
derin bahçene
çimento ve çelik
fabrikaları dikeceğiz,
elini ayağını
bağlayacağız,

insanlar dolaşacak
derin boyunca tükürerek,
demetler çekecekler senden,
koşum takımları yapacaklar,
sürecekler seni, evcilleştirecekler de,
hâkim olacaklar ruhuna.
Ama bu, insanların bizim sorunumuzu,
büyük mü büyük sorunu
çözdüğü zaman olacak.
Her şeyi yavaş yavaş düzelteceğiz:
Seni zorlayacağız, deniz,
seni zorlayacağız, kara,
mucizeler yaratmaya,
çünkü kendi içimizde,
kavgada,
balık var, ekmek var,
mucize var.

KUŞ GÖZLEMİNE ÖVGÜ

Şimdi
kuşları aramaya!
Ormandaki
yüksek demir dallar,
yerin yoğun bereketi,
bu ıslak
dünya,
yağmur mu
çiy mi parlayan, minik
bir yıldız yapraklarda:
Tazedir
sabahleyin
toprak ana,
sessizliği sarsan
bir nehir gibidir
hava,
biberiye kokuyor,
uzay
ve kök.
Yukarıda
bir deli şarkı,
bir şelale,
sanki bir kuş.
Nasıl dökülebilir
şarkının suları
onun bir parmağtan küçük
gırtlığından?

Aydınlık fakülte!
Görünmez
güç,

yapraklarda
müzik
seli,
kutsal sohbet!

Temiz, yıkanmış, tazedir
bu gün,
çınlar
yeşil bir kanun gibi,
çamura
gömüyorum
ayakkabılarımı,
pınar pınar üstüne atlıyorum,
bir diken
beni ısıyor ve kristal
bir dalga gibi bir esinti
kırılıyor göğsümde.
Kuşlar
nerede?
Yapraklardaki
şu hışırtı mıydı,
yoksa o köşe bucak kaçan
kahverengi kadifeden
top mu,
şu kokunun yer değiştirmesi mi? Tarçın
ağacından düşen yaprak kuş muydu? Şu toz
tahriş olmuş manolyadan
ya da çınlayarak düşen o meyve,
bu bir uçuş muydu?
Ah küçük görünmez
ahmaklar,

iblisin kuşları,
canınız cehenneme
çingırağınız,
işe yaramaz tüylerinizle!
Onları okşamak isterdim
sadece,
parıldadıklarını görmek,
vitrindeki mumyalanmış şimşekleri
görmek
istemiyorum ben,
canlı görmek istiyorum onları,
dokunmak istiyorum
dallarda hiç unutmadıkları
hakiki deriden eldivenlerine,
ve konuşmak onlarla
omuzlarında
beni haksız yere badanalanmış
belli bir heykel gibi
bıraksalar bile.

İmkânsız.
Birbirlerine dokunmazlar,
birbirlerini
göksel bir fısıltı
veya hareket gibi
duyarlar,
doğru konuşurlar,
gözlemlerini yinelerler,
övünürler
yaptıkları bunca şey için,
var olan her şey hakkında

yorum yaparlar,
hidrografi gibi müspet bilimlerde
ustalaşırlar ve tahıl hasadı
nerede yapılır
kesin olarak bilirler.

Gel gör ki,
ormanın, çalılığın,
saf çardağın
görünmez kuşları,
akasyanın ve kızıl meşenin
kuşları,
deli
kuşlar, âşıklar,
şaşırtıcı,
kendini beğenmiş
şarkıcılar,
göçmen çalgıcılar,
son bir söz,
ıslak ayakkabılar,
dikenler ve kuru yapraklarla
evime dönmeden önce:
Sizi özgürken
seviyorum,
serseriler,
av tüfeğinden ve kafesten uzakta,
kaçak
çiçek yaprakları,
böyle
seviyorum sizi,
yükseklerin

elle tutulmaz,
dayanışmacı ve gürültücü
toplumu,
özgürlük
yaprakları,
havanın
şampiyonları,
dumanın
taçyaprakları,
özgür ruhlular,
mutlu varlıklar,
uçmak ve şakımak sizde,
havada uçan, karada kaçan,
rüzgârda yelken açan,
yumuşacık yuvaların
mutlu yapıcıları,
polenin
ara vermeyen ulakları,
çiçekler arasında
görücüler,
tohumun efendileri,
sizi seviyorum,
nankörler:
Rüzgârda
bir dakika
sizinle yaşamış olmaktan
mutlu dönüyorum.

MIRILTIYA ÖVGÜ

Bana aşk, yas,
öfke ya da ay şiirleri
atfediyorlar:
Çalışarak,
elmalarla ve neşeyle
yaptıklarımın
bana ait olmadığını,
Pitiney'in, Papo'nun,
Sodostes'in
etkisini
gösterdiklerini söylüyorlar.
Yapacak bir şey yok!
Hayat
elime güvercinleri
birbiri ardına
koydu.
Uçmayı öğrendim
ve öğrettim uçarak.
Mavi gökyüzünden
anladım
yeryüzünün vazifelerini,
kuşların hırçın uçuşundan
daha büyük
insan yapımlarını gördüm.
Toprağı sevdim,
akıp giden suyun şeffaflığını,
yüreğime koydum,
çamur ve rüzgârla yaptım
ömrümce söyleyeceğim
şarkımın kabını,
ki o zaman

evler, limanlar ve madenler,
bir insan ailesini fethediyordum,
yoksullarla birlikte
yoksulluğa direndim,
o kardeşlerimle birlikte yaşadım.

O zaman
kara dalganın her saldırısı,
hayatın zavallı kemiklerime
her
ağır
şamarı
bir çanın yüksek sesiydi
ve ben çancıbaşı oldum,
dünyanın
ve insanların
çancıbaşı.
Bundan böyle ben
bir çancıbaşıyım,
ruhumla sarılıyorum ipine,
sarsılıyor yer
yüreğimdeki sesiyle,
yükselip dağlar aşıyorum,
inip
alarmı,
neşeyi,
umudu yayıyorum.

Neden
o zaman,
yorgunluktan olacak,

uyurken,
arkadaşlarımla
sevdiğim ve savunduğum toprakların
şarabını içmeye çıktığımda,
neden
peşime düşüyorsun,
bana taşla
anıran eşek gibi saldırıyorsun,
daha önce
kimse
beni susturamadıysa
sen
bozuk bir saz çalarak
beni bezdireceğini mi
zannediyorsun?
Sokağa
kaygan bir elma kabuğu
koyarak
ya da
uzaktan
tükürük üreterek
benim çan şarkıma
ve çancılık aşkıma
son verebileceğine mi
inanıyorsun?
Gel bak
şunda anlaşalım:
Sen git erkenden yat,
tek derdin
terzine ödemeyi
annenin mi yoksa kayınbiraderinin mi

yapacağı olsun,
bırak merdiveni çıkıp çanıma ulaşayım:
Güneş soğukta yakıyor,
hanelerde
ekmek
hâlâ sıcak,
toprak mis kokulu,
şafak söküyor
ve ben çanımla,
şarkımla uyanıyorum,
seni de uyandırıyorum.
Benim işim –sen istemesen de–
seni ve uyuyanları uyandırmak,
geceyi
ışığın geldiğine ikna etmek,
ki bunu yapmak çok basit,
anacaddede
halka ekmek dağıtmak kadar keyifli,
bunu ben bile yapabilirim,
şakır gibi şarkı söyleyebilirim,
akan su gibi şakırım,
ve bir çancıbaşı gibi
amansız.

GECEYE ÖVGÜ

Günün ardında,
her taşın ve her ağacın,
her kitabın ardında,
gece,
dört nala koşturur ve çalışırsın,
dinlenirsin ya da,
gelişsinler diye beklersin
çiçeği yaprağı
topladığın köklerinin.
Bir bayrak gibi
Sallarsın gökyüzünde
sadece dağlar ve denizleri değil,
daha küçük oyukları,
uykuya teslim olan
yorgun köylünün
demir gözlerini,
insan ağzının
kara mercanını
kaplasın diye.
Özgürce koşarsın
vahşi kanallarında
nehirlerin,
örtersin gizli patikaları, gece,
çıplak bedenlerce
yıldızlı aşkların derinliği,
bir gölge çığlığıyla
etrafa yayılan suçlar,
bu arada trenler geçer,
kızıl ateşe gece kömürü
atar ateşçiler,
o pek meşgul istatistik memuru

kendini
taşlaşmış yapraklardan
bir ormana attı,
fırıncı
beyazlığı yoğurur.
Gece de
kör bir at gibi uyur.
Yağmur yağar
Kuzey'den Güney'e,
ulu ağaçlarına vatanımın,
oluklu metal çatılarda,
duyulur
gecenin şarkısı,
yağmur ve karanlık
şarkı söyleyen kılıcın metallерidir,
ve yıldızlar ya da yaseminler
kara bir yükseklikten izliyorlar,
yüzyılların yavaşlığıyla
azar azar anlayacağımızın
işaretlerini veriyorlar.
Gece,
gecem benim,
bütün dünyanın gecesi,
bir şey var
senin içinde,
doğacak bir çocuk gibi
yuvarlak,
çatlayan
bir tohum gibi,
mucizedir,
o bir gündür.

Gözler açılsın,
su şarkı söylesin,
hayatlarımız
yeniden dirilsin diye
doğan gelincikleri
koyu kanınızla beslediğinden,
gözlerin kapalı çalıştığından
pek güzelsin sen.

SAYILARA ÖVGÜ

Ne susamışlık ama,
bilmem ne kadar!
Ne açlık,
kim bilir
kaç yıldız
var gökte!

Geçirdik
çocukluğumuzdan
sayarak taşları, bitkileri,
parmakları, kumu, dişleri:
Gençler sayıyor
taçyaprakları, saçları.
Sayıyoruz
renkleri, yılları,
hayatları ve öpücükleri!
Kırda
sığırları, sahilde
dalgaları. Gemiler
sinyaller veriyor, büyüyen
ve çoğalan.
Su yüzüne çıkıyor sayılar.
Şehirler
binler ve milyonlardı,
yüzlük birimlerle buğday,
her biriminde daha da ufak sayılar,
tohumdan bile ufak.
Bir sayı yapıldı zaman.
Işık numaralandı,
ve ses ne kadar hızlı koşsa da,
hızı hep 37.
Sardı sayılar çevremizi.
Kapıyı kapattık

geceleyin, yorgun argın,
800 geliverdi,
aşağılardan,
yatağa da atladı bizimle
ve rüyada
4000 ile 77
çaktılar kafamıza
çekiçe, zımbayla.
5 ise
eklenir kendiliğinden
denize ve hezeyana dalana kadar,
çakana kadar selamını çeliğiyle güneş
ve biz kalkıp koşarız
ofise,
atölyeye,
fabrikaya,
tekrar başlamak için her günün
sonsuz 1 sayısına.

Olsun, çok zamanız oldu
bastırmaya
susuzluğumuzu,
o kadim arzuyu
şeyleri numaralandırmanın
ve eklemenin,
toz oluncaya dek bölmenin,
sayılardan kum havuzu
oluncaya dek.
Kaplıyorduk dünyayı
sayılar ve isimlerle,
ama
bütün onlar vardı,

kaçtılar
sayılardan,
deliye döndüler miktarlardan,
kokularını ya da anılarını
bırakarak
buharlaştılar
ve boş sayılar olarak kaldılar.

Bu nedenle,
senin için
isterim ki onlar,
yani sayılar
kodese girsinler,
uygun adım yürüsünler,
kendi kendilerine üresinler
sonsuzluğun toplamını
verene kadar.

Lakin dilerim ki senin için
yalnızca onlar
sokak sayıları
korusunlar seni,
ve sen de onları koru.
Haftalık ücretinin toplamı
artırılsın göğsünü kaplayıncaya.
Ve 2 sayısı eklesin
bedenini bedenine sevdiğin kadının,
parlasın çifte gözlerinde çocuklarının
ki sayabilsinler tekrar
kadim yıldızları
ve sayısız
buğday başaklarını
bu dönüşen dünyayı dolduran.

GÜZE ÖVGÜ

Ah nasıl yaşayabildi
toprak
bunca zaman
güz olmadan!
Ah ne bunaltıcı
su perisi
bahar
dünyadaki bütün ağaçlarda
görülen yüz kızartıcı meme uçlarıyla,
sonra da yaz,
buğday,
buğday,
sıra sıra
cırcır böcekleri,
ağustosböcekleri,
dizginlenemez ter.
Sonrasında da
hava
sabahları
bir gezegen buharı getirir.
Başka bir yıldızdan
gümüş damlalar düşer.
Nemden rüzgâra,
rüzgârdan köklere kadar
sınırların değişimi
solunur.
Sağır, derin bir şey
rüyaları depolayarak
yeraltında çalışır.
Enerji bukleleri
onun çemberlerini

sarar
besleyerek
bantları.
Oduncular gibi
alçakgönüllüdür güz.
Paha biçilmez
bütün ülkelerin
bütün ağaçlarının yapraklarına.
Bahar
onları uçarak dikti
ve şimdi
bırakalım
sarı kuşlar gibi
dökülsünler.
Kolay değil.
O, zaman alır.
Yollarda koşmak
gerekir,
diller konuşmak,
İsveççe,
Portekizce konuşmak,
kırmızı dilde,
yeşil dilde konuşmak.
Tüm dillerde
susmayı
bilmek gerekir,
her yerde,
her zaman,
bırakmalı düşsün,
düşsün,
bırakmalı düşsün,

düşün
yapraklar.

Güz
olmak
zor,
bahar olmak kolay.
Tutuşmak için
doğmuş olan
her şey tutuşmalı.
Ama dünyayı
sanki sarı şeylerden oluşan
bir halkaymış gibi
kaydırarak kapatmak,
kokular, ışıklar,
kökler eriyene,
şarap üzümlere yükselene kadar,
yükseklerdeki ağaçtan
düzensiz parayı
sabırla basıp,
sonra da ilgisiz ıssız sokaklara
dökene kadar,
erkek ellerinin mesleğidir.
Bu yüzden,
güz,
çömlekçi yoldaş,
gezegenlerin kurucusu,
elektrikçi,
buğday korucusu,
sana erkek erkeğe
elimi veriyorum

ve senden
beni at sırtında
yola çıkmaya,
seninle çalışmaya
davet etmeni istiyorum,
sonbaharın çırağı olmak,
uzun boylu
Çalışkan bir tamircinin
küçük bir akrabası olmak,
dörtnala koşarak
altın,
işe yaramaz altın
dağıtmak için
dünyayı dolaşmak.
Ama yarın,
güz,
yollardaki zavallı insanlara
altın yapraklar
ödemene yardım edeceğim.

Güz,
iyi binici,
kara kış
bizi durdurmadan
dörtnala koşalım.
Zordur
bizim bu uzun işimiz.
Toprağı
hazırlayacağız
ve ona bir anne olmayı,
rahminde uyuyacak tohumları

korumayı
öğreteceğiz,
dünyayı dolaşan
iki kırmızı atlının gözetimindeki:
Güzün çırağı
ve sonbahar.

Böylece
karanlık ve gizli köklerden
dans ederek ortaya çıkabilecek
hoş koku
ve baharın yeşil örtüsü.

SAKA KUŞUNA ÖVGÜ

Bahçeye gömdüm seni:

Açık bir avuç gibi

minik bir çukura,

Güney

toprağı,

soğuk toprak,

kaplıyordu

tüylerini,

sarı ışınlar,

kara şimşekleri

sönük bedeninin.

Mato Grosso'dan,

Bereketli Goiania'dan,

yolladılar seni,

kafese tıkıp.

Yapamazdın.

Gittin.

Kafeste

sert

küçük bacaklarınla,

görünmez bir dala

tutunuyormuş gibi,

ölü,

nesli tükenmiş tüylerden

zavallı bir bohça,

anaç çalılıkların

yerel ateşinden

uzakta,

soğuk toprakta,

çok uzaklarda,

günahsız

kuş,
seni tanıdığım da canlıydın,
kıpır kıpır,
ürkek,
cıvıl cıvıl,
yaygaracı
bir oktu bedeninin,
sekerdi
kolumdan omuzlarıma
kendi bildiğince, yabani,
kara taş gibi kapkara
ve sarı çiçek tozu gibi.
Ey vahşi
güzellik,
adımlarında
dimdik bir yokuş,
gözlerinde
kıvılcımı
meydan okumanın, ama
tıpkı
bir çiçek gibi kışkırtıcı,
topraksı bütünlüğün
metanetiyle, bir salkım gibi
dopdolu, bir kâşif gibi
içi kıpır kıpır,
kırılğan kibriyle kendinden emin.
Yanlış yaptım,
vatanımda
başlayan güze,
yapraklara
artık bayılıp

düſen,
Güney yeline, galvanizli
kavi ağaçlara,
sana getirdiğim .
hiç bilmediğin
yapraklara,
yolladım gururunu
bir başka kül rengi güneſe
seninkinden çok uzakta
değerli
kırmızı bir sitar gibi,
ve kafesin
indiğinde
metal hangara,
kalmamıştı artık sende
rüzgârın haſmeti,
mahrumdun artık
seni örten
tepe ışıktan,
bir ölüm tüyü
olmuştun çoktan,
ardından da
evimde
son kez
son kez bakıyordun
yüzüme; sitemi
boyun eğmez bakışının.
Sonra,
kapalı kanatlarınla
döndün
cennetine,

geniş yüreğe,
yeşil aleve,
yanan toprağa,
yamaçlara,
sarmaşıklara,
meyvelere,
havaya, yıldızlara,
gizli seslerine
bilinmeyen pınarların,
nemine
ormanda gübre olmuş fundalıkların,
kökenine
döndün,
sarı ışıltıya,
kara göğüse,
toprağına ve gğne vatanının.

EKMEĞE ÖVGÜ

Un,
su
ve ateşle
uyanırsın
ekmek sen.
Yoğun ve hafif,
yatık ve yuvarlak,
ana rahminin,
cemre düştüğünde
toprağa
çimlenmenin
bir eşi sen.
Ekmek,
ne basit
ve de ne derinsin:
Sıra sıra dizilirsin
beyaz tepsisinde
fırıncının,
kap kacak, tabak çanak
misali,
ve birden,
hayatın
cilvesi,
tohumla ateşin birleşimi,
büyür de büyürsün
çabucak
bel, ağız, memeler,
yeryüzünün tepeleri,
hayatlar,
sıcaklık yükselir, şişip

taşarsın, kükremesi
doğurganlığın
ve sonra
sabitlenirsin altın renginde
ve sonra küçük karınlarınız
yükü kaldığında,
kahverengi yara izi
bıraktı yanığını
boydan boya
altın yarıküre sisteminde.
Şimdi,
bozulmadan,
sen
insan eylemisin,
tekrarlanan mucize,
yaşamın iradesisin.

Sen ey ekmek
her ağzın taamı,
sana
yalvarmayacağız,
biz insanlar
kara meleklerin
tembel tanrılarının
dilencileri değiliz:
Denizden ve karadan
ekmek yapacağız,
yeryüzüne
ve gezegenlere buğday ekeceğiz,
her ağızdan,
her insandan,

her gün ekmek gelecek
çünkü biz onu ektik,
tedbiri aldık,
bir kişi için değil,
herkes için,
ekmek, ekmek
bütün halklar için
ve biz onunla
şekli ve tadı ekmek olan
şeyleri paylaşacağız:
Toprak,
güzellik,
aşk,
bunların hepsinin
tadı ekmek,
şekli ekmek,
unun mayalanması,
her şey
paylaşılmaq için doğdu,
dağıtılmak,
çoğalmak için.

Bu yüzden, ekmek,
insanın evinden
kaçarsan,
seni gizlerlerse,
inkâr ederlerse,
cimri seni fahişe,
zengin seni istifçi yaparsa,
buğday
saban ve toprak aramazsa,

ekmek,
dua etmeyeceğiz,
ekmek,
dilenmeyeceğiz,
senin için savaşıcağız öbür insanlarla,
tüm açlarla,
seni arayacağız
tüm nehirler ve havada,

Filizlenebilmen için
tüm dünyaya dağıtacağız,
ve toprak bizimle ilerleyecek:
Su, ateş, insan
savaşacak bizimle.
Buğday başaklarıyla
taçlandırılarak gideceğiz,
herkes için toprak ve ekmek
fethedeceğiz
ve o zaman
hayat da
ekmek şeklini alacak,
basit ve derin,
sayısız ve saf olacak.
Tüm varlıklar
sahip olacak
toprak ve yaşam hakkına,
ve yarının ekmeği de öyle olacak,
her ağzın ekmeği,
kutsal,
kutsanmış,
çünkü

insanlığın en uzun ve zorlu mücadelesinin
ürünü olacak.

Kanatları olmaz
dünyevi zaferin:
Ekmek vardır omuzlarında,
ve rüzgârla taşınan
bir fırıncı gibi
dünyayı özgürleştirerek
cesurca uçar.

ÇİFTLERE ÖVGÜ

I

Sevgilim, ne güzeldir
senin o küçük ayak izinin
yolumu işaretlediğini görmek
ya da gözlerinin
baktığını her şeye
dolandığını görmek,
yüzünün her gün uyandığını,
her gece
aynı gölge parçasına
gömüldüğünü görmek.
Senin sinenin ve benim göğsümün,
senin ayaklarının ve benim ellerimin
biçim verdiği
tek bir pruva karşısında
zamanın
deniz gibi
aktığını
görmek
güzeldir.
Yüzünün yandan görünüşü var ya,
zamanın dalgaları geçiyor üzerinden,
ne varsa sende beni çarpan
tutuşturuyor içimi,
bir dalga vurur bazen
soğğun şiddetli ısırlıkları gibi,
kimisi de doldurmaz incir çekirdeğini.

Gelgelelim biz,
birlikteyiz,
birlikte direniyoruz,

belki
hafızamızda
kimi siyah kimi kırmızı
köpükler tutarak,
dudaklar ya da kanatlar gibi
çarpan yaralar.
Kırık kemanı altında
deli rüzgârların,
düşman bir tanrının karşısında,
sokaklarda, adalarda
birlikte yürüyoruz,
sadelikle birlikte:
bir kadın ve bir erkek.

II
Yaşanan günlerin
kıymetini
bilmeyenler
iki gemi süsü
olur giderler,
tuz değil zaman,
gölge değil
saadetin
çıplak adımları,
nasıl yumarlar
gözlerini,
nasıl yumup uyuyabilirler
yalnız gözlerini?

Çatısı olmayan bir evi,
camsız bir pencereyi

sevmiyorum.
İşsiz günü,
uykusuz geceyi de öyle.
Kadınsız erkekten de,
erkeksiz kadından da
hoşlanmam.

İster kadın ol ister erkek,
kendini tamamla,
yıldırmasın
seni hiçbir şey.
Şimdi
bir yerlerde
seni bekliyorlar.

Kalk:
Çarlarda ışık titriyor,
gelincikler
doğuyor,
yaşamalı
ve yoğrulmalısın
çamur ve hayatın ışııyla.

Karlar düşünce
iki kafaya
tatlıdır evin
sıcacık kalbi.
Aksi halde,
açık havada,
rüzgâr sorar sana:
Nerede senin
sevdiğin kadın?

ve itekler seni, ısırarak, aramaya onu.
Yarım kadın birdir
bir erkek ise yarım erkektir.
Yarım evde yaşar bunlar,
yarım yatakta uyurlar.

İsterim ki ben
bütünleşsin hayatlar
tutuşsun
bugüne değin
sönük kalmış öpücükler.
Ben iyi bir çöpçatan şairim.
Bütün erkeklere göre sevgililerim var.
Her gün bana seni soran
yalnız kadınlar görüyorum.
Evlendiririm seni, eğer istersen,
adaların kraliçesi
deniz kızının kız kardeşiyle.
Ne yazık ki kraliçeyle evlenemezsin,
çünkü o beni bekliyor.
Benimle evlenecek.

MAZİYE ÖVGÜ

Bugün, sohbette
didiklendi mazi,
benim mazim.
Bağışlanabilir
ufak tefek rezillikler,
manasız
kısımlar,
küflü un,
toz.
Nazikçe
Eğilip
kendine
bakıyorsun,
gülümsüyorsun,
tebrik ediyorsun kendini,
gelgelelim
konu başkasıysa, bir arkadaşınsa,
düşmanlarından biriye,
acımasız oluyorsun
o zaman,
çatıyorsun kaşlarını:
Olacak iş mi bu adamın yaptığı!
Bu kadın, neler yapmış
öyle!
Burnunu
tutuyorsun,
belli ki
başkalarının geçmişi
adeta iğrendiriyor seni.
Nostaljiyle bakarız
kendi

rezil günlerimize,
dikkatli bir şekilde
açarız
sandığı
ve çekeriz bayrağını
marifetlerimizin
ki bize hayran kalsınlar.
Unut gitsin gerisini.
Kötü anılar yalnızca.
Dinle ve öğren:
Zaman
iki nehre
bölünmüştür:
Biri
geriye doğru akar, yutar
yaşadıklarını,
öbürü
seninle birlikte ilerler,
hayatını keşfeder.
Bir dakika içinde
bir araya geldiler.
İşte budur.
Bu an,
geçmiş alıp götürecektir
bir ânın damlası.
Şimdiki zamandır.
Bu sizin elinizde.
Hızlı, kaygan,
şelale gibi düşüyor.
Ama onun sahibisin.
Onu sevgiyle,

sağlamlıkla,
taş ve kanatla,
yüksek doğrulukla,
saf taneciklerle,
en berrak metalle inşa et,
göğsünden,
öğle vakti
yürüyerek,
korkmadan
doğruya, iyiye, adalete.
Şarkının yoldaşları,
geçen zaman
bir gitarın şekline
ve sesine
sahip olacak,
geçmişe boyun eğmek istediğinizde ise
şeffaf zaman
şelalesi
şarkı söyleyerek
varlığını ortaya çıkaracak.
Zaman neşedir.

TEMBELLİĞE ÖVGÜ

Dün fark ettim ki bu Övgü
yerden kalkmıyor bir türlü.
Zamanıdır, göstermem lazım
en azından
bir yeşil yaprak.
Toprağı kazıyorum: “Uyan,
Övgü bacım
–dedim ona–
söz verdim sana,
korkma benden,
seni ezmeyeceğim,
dört yapraklı Övgü,
dört hevenkli Övgü,
çay içeceksin benimle.
Uyan,
Övgülerin sultanı yapacağım seni,
Çıkıp gezeceğiz birlikte,
sahil boyu, bisikletle.”
Yaramadı bir şeye.

Sonra,
o çamlı tepelerde,
belirdi tembellik
anadan üryan,
taktı beni peşine sersemlemiş
ve mahmur,
gösterdi bana
kumun üstündeki
küçük kırık
okyanus cevherlerini;
tahta, yosun, çakıltaşları,

deniz kuşlarının tüyleri.
Aradı gözlerim, bulamadım
sarı akik taşlarını.
Deniz
dolduruyordu tüm boşlukları,
berhava oluyordu kuleler,
işgal ediliyordu
sahilleri ülkemin,
ilerliyordu
ardıl köpük faciaları.
Kumda yalnız
bir gonca
ışık hüzmeleri yayıyordu.
Gümüşü fırtına kuşlarını gördüm uçarken
Ve kara haçlar gibi
kayalara çivilenmiş
karabatakları.
Azat ettim bir arıyı
can çekişiyordu örümcek ağında,
bir çakı taşı attım
cebime,
pürüzsüz, çok pürüzsüzdü
bir kuşun göğsü gibi,
o esnada sahilde,
ikinci boyunca
güneş debelendi sisle.
Bazen sis
bir topaz gibi
gebe kalıyordu
ışığa,
kimi zaman düşüyordu

sarı damlalar akıtarak
nemli güneşten bir ışın.
Geceleyin,
kaçak Övgümün
vazifelerini düşünüp,
ayakkabılarımı çıkardım
ateşin başına;
kumlar kaydı içlerinden
ve çok geçmeden
uykuya daldım.

YOKSULLUĞA ÖVGÜ

Ben doğduğumda,
yoksulluk,
beni takip ettin,
derin kışın
çürümüş tahtalarının
arasından
bakıyordun bana.
Bir baktım ki
senin gözlerindi deliklerden bakan.
Sızıntılar
geceleyin
adını ve soyadını söyleyip duruyorlardı,
bazen de
kırık tuzluk,
yamalı takım elbise,
yırtık ayakkabılar
uyarıyorlardı beni.
Yaklaşıyorlardı sinsice
tahta kurdu dişlerin
bataklık gözlerin,
elbise, tahta,
kemik ve kan kesen
gri dilin,
beni orada arıyordun,
doğumumdan beri
sokaklarda peşimdeydin.

Kenar mahallede
küçük bir oda kiraladığımda,
bir sandalyeye oturmuş
beni bekliyordun, ya da karanlık

bir otelde arşıfları çekiştirirken,
yeniyetme,
Çıplak g l n kokusunu değil
ağzının soğuk tıslamasını
buldum.
Yoksulluk,
beni kışlalar
ve hastaneler boyunca takip ettin,
barış ve savaş için.
Hastalandığımda kapıyı aldılar:
Doktor değildi; içeri giren
yoksulluktu yine.
Sokağa çıkardığını gördüm
mobilyalarımı:
Sanki taşmışçasına atıyordu adamlar.
Sen, korkunç bir aşkla,
sokak ortasında
bir yığın terk edilmişlikten
ve yağmurdan dişsiz bir taht kurup
fakirlere bakarak
son tabağımı alıp ta yaptın.
şimdi, yoksulluk,
ben senin peşindeyim.
Sen nasıl acımasızsan
ben de acımasızım.
Her yoksulun yanında
şarkı söylerken bulacaksın beni,
devasız hastanenin
her arşıfının altında
şarkımı bulacaksın.
Peşindeyim

yoksulluk,
gözüm üstünde,
sana sokulur,
seni vururum,
seni tecrit ederim,
tırnaklarını keserim,
kalan dişlerini de
ben kırarım.
Her yerdeyim
ben:
Balıkçılarla okyanusta,
madende erkekler
alınlarını siler
kara terlerini kurularken
şirirlerimle
buluşuyorlar.
Her gün
bir tekstil işçisiyle dışarı çıkıyorum.
Fırınlarda ekmek vermekten
bembeyaz oldu ellerim.
Nereye böyle,
yoksulluk,
şarkım
şakımakta,
hayatım
yaşanmakta,
kanım
boğuşmakta.
Solgun sancakların
her nerede yükselirlerse
indireceğim.

Öbür şairler
bir zamanlar
sana aziz dediler,
eteklerini öptüler,
dumanla beslendiler
sonra ortadan kayboldular.

Ben
sana meydan okuyorum,
sert dizelerle yüzüne vuruyorum,
bindirip araçlara seni sürerim.
Ben, başkalarıyla,
öbürleriyle, niceleriyle birlikte,
yarın yeryüzünü kaplayacak
ekmeğe ve salkımlara
tek gözle bakarak,
orada soğuk ve mahpus kalasın diye
seni dünyadan aya kovacağız.

ŞİİRE ÖVGÜ

Elli yıla yakın
yürüyorum
seninle, Şiir.

Başta
ayaklarımı dolaştırdın
ki ben yüzüstü
karanlık toprağa düşüyor
ya da yıldızları görmek için
gözlerimi gölete gömüyordum.
Bir zaman geçti
sevgilinin iki koluyla bana sarıldın
ve sarmaşık gibi
kanıma tırmandın.
Sonra bir kadehe dönüştün.

Seni tüketmeden dökmek,
tükenmez suyunu teslim etmek,
yanmış bir yüreğe
bir damlanın düştüğünü
ve küllerinden yeniden doğduğunu görmek
güzeldi.

Ama
benim için hiç yeterli değildi.
Seninle o kadar çok yol aldım ki
sana olan saygımı kaybettim.
Seni buğulu bir Su Perisi olarak
görmeyi bıraktım,
seni çamaşırcı olarak çalıştırdım,
fırınlarda ekmek satmakta,
basit dokumacılarla yün eğirmekte,
metalürjide demir dövmeekte.

Ve sürdürdün benimle
dünyayı dolaşmayı,
gelgelelim artık sen
çocukluğumun çiçekli heykeli değildin.
Demir bir sesle
konuşuyordun
artık.
Taş gibi sertti
ellerin.
Bolluk içinde
bir çan pınarıydı
yüreğin,
kucak dolusu ekmek yaptın,
yardım ettim
yüzüstü düşmeyeyim diye,
bana
arkadaş aradın,
sadece bir kadın değil,
sadece bir erkek değil,
binlerce, milyonlarca.
Hep birlikte, ey Şiir,
savaşa, greve,
geçit törenine,
limanlara, madene
gittik
ve sen kimi gün
alının kömürle lekelenmiş,
kimi gün bıçkışhanelerin
mis kokulu talaşıyla taçlanmış
olarak çıktığında yüzüm güldü.
Yollarda uyumadık.

Bizi bekliyordu çünkü
yeni yıkanmış gömlekleri ve kızıl bayraklarıyla
işçi grupları.

Ve sen, Şiir,
daha önce ne yazık ki ürkektin,
en önde
gidiyordun
ve herkes
günlük yıldız elbisene alıştı,
çünkü bazı yıldırımlar aileni ele verse de
sen işini yaptın,
erkeklerin adımları arasına
adımını attın.
Senden faydacı ve yararlı
olmanı istedim,
metal veya un gibi,
sürülmeye hazır,
alet edevat,
ekmek ve şarap,
hazır, Şiir,
göğüs göğüse dövüşmeye
ve kan kaybından düşmeye.

Ve şimdi, Şiir,
teşekkürler, eş,
kız kardeş veya anne,
sevgili ya da,
teşekkürler, okyanus dalgası,
portakal çiçeği ve bayrak,
müzik motoru,

uzun altın taçyaprağı,
su altı çanı,
tükenmez ambar,
teşekkürler,
günlerimin her birinin ülkesi,
göksel buhar ve yıllarımın kanı,
çünkü en nadide yükseklikten
fakirlerin sade sofrasına kadar bana eşlik ettin,
çünkü ruhuma demir tadı
ve soğuk ateş koydun,
çünkü beni sıradan insanların
seçkin yüksekliğine yükselttin,
Şiir,
çünkü ben seninle
kendimi harcarken,
beni yavaş yavaş toprağa çeviren zaman
şarkımın sularını sonsuza dek akıtacakmış gibi
sağlam tazeliğini,
kristalimsi dürtünü
geliştirmeyi sürdürdün.

HALK OZANLARINA ÖVGÜ

Saban arklarına gizlenmiş,
köşelerde,
çıkamaz sokaklarda şarkı söyleyen
yeryüzünün doğal şairleri,
ey çayırların ve hanların depoların ozanları,
eğer suyu belki sizin konuştuğunuz gibi anlasaydık,
taşlar ağıtlarını
ya da suskunluğunu
sizin sesinizle söyleselerdi, kardeşlerim,
konuşurlardı onlar.
Kökler gibi
sayısızsınız.
Kadim şehirlerin
kalplerinde doğdunuz
ve tam da oralardan geliyor
yalın sesleriniz,
yitik sessiz testinin hiyerarşisi
hüküm sürer köşelerde,
taşmasıyla başlar şarkıya,
ki şarkısı basittir,
sadece toprak ve su.
Şiirlerimin bu şekilde söylenmesini,
toprağı ve suyu,
bereketi ve şarkıyı
tüm dünyaya getirmesini istiyorum.
Bu nedenle
halkımın şairleri,
topraktan çıkan
kadim ışıkları
selamlıyorum.
İnsanların

ve
şiiirin buluştuğı ebedî iplik,
bu derin taş iplik
asla kesilmedi,
insanın
hafızası
kadar
uzaklardan
geliyor.
Kör ozanların
gözleriyle
çalkantılı baharı,
insan toplumunu,
ilk öpücüğü
gördü.
Ve savaşta
kan hakkında şarkı söyledi,
orada kızıl sakallı,
kanlı kafalı
ve kör gözlü
kardeşim vardı,
liriyle,
orada
ölülerin arasında
şarkı söylüyordu,
Homeros'un adı
Papaz Pérez
ya da Reinaldo Donoso'ydu,
ağıtları oradaydı
ve şimdi hâlâ
beyaz bir uçuş,

bir güvercin,
bir barıştır,
zeytin ağacının dalı
ve güzelliğın sürekliliğı.
Daha sonra sokaklara,
kırlara kapıldılar;
onları sığırların arasında
şarkı söylerken,
mücadeleyi kutlarken,
yoksulların acılarını
anlatırken,
sel haberlerini getirirken,
yangının kalıntılarını
veya cinayetlerin
uğursuz gecesini
ayrıntlarıyla anlatırlarken
buldum.

Onlar,
benim şehrimin
şairleri,
gezinler,
fakirlerin arasında fakirler,
şarkılarında gülümseyip
sarakaya alarak kınadılar
sömürgenleri,
madencilerin derdini
anlattılar,
askerin zalim kaderini.
Onlar,
halkın şairleri,

kırık gitarları
ve hayatı tanıyan
gözleriyle,
yaşattılar
bir gülü
şarkılarıyla
ve kanıtladılar tüm sokaklarda
hayatın her zaman
hüzünlü olmadığının
bilinmesi gerektiğini.
Atışmacı ozanlar, şairler,
alçakgönüllü kibirliler,
tarih sayesinde
ve onun eksikleriyle,
başından sonuna kadar,
barışta ve savaşta,
günde ve gecede,
emanetçi
sizsiniz,
şiir
dokumacıları,
ve şimdi
burada, benim vatanımda
mücevherler,
Kastilya kristali,
Şili'nin yalnızlığı,
yaramaz masumiyet
ve talihsizliğe karşı gitar,
dayanışmacı bir el,
yolumuzda
ve şarkılarımızda tekrarladığımız

ve de aktardığımız
her kelime,
kökler arasındaki
taş ve suyun sesi,
rüzgârın rapsodisi;
o bir ses ki ayak basmasa da olur
kitapçılara,
gurur duyarız
öğrenmemiz gereken ne çok şey var diye:
Sonsuzlaşır şarkılar
halkın gerçeğiyle.

BAHARA ÖVGÜ

Korkutucu
bahar,
deli
gül,
varacaksın,
ayaklarının ucuna basa basa
varıyorsun,
birden
bir kanat titremesi, yaseminli
bir sis öpücüğü,
şapka
biliyor bunu,
atlar
rüzgârla
yeşil bir mektup getiriyor,
ağaçların okuduğu,
yapraklar da başlıyor
gözucuyla bakmaya,
dünyayı yeniden görmeye,
ikna oluyorlar,
her şey hazır,
kadim ulu güneş,
konuşan su,
her şey,
ve sonra
bütün etekleri çıkıyor
yeşilliğin,
zümrüt,
deli
bahar,
salınan ışık,

yeşil kısrak,
her şey
çoğalır,
her şey
şeklini tekrar eden
bir maddeye dokunarak arar,
tohum küçücük kutsal ayakları
hareket ettirir,
insan sevdiğinin aşkını sarar
ve yeryüzü tazeliğe,
un gibi dökülen yapraklarıyla dolar,
toprak parlar
yeni boyanmış gibi
dışa vurarak
yaralarındaki kokusunu,
karanfil dudakların öpücükleri,
gülün kıpkırmızı kabarması.
Zaten iyiydi!
Şimdi,
bahar,
bana neden ve kime
hizmet ettiğini söyle.
Söyle bana, mağarasında unutulmuş
senin ziyaretini kabul ettiyse,
ofisindeki zavallı avukat
senin yapraklarını kirli halıda açtıysa,
vatanımın madenlerindeki madenci
tanımadı kömürün kara baharından
ya da kükürtün zehirli rüzgârından başka

Bahar,
kızım,

seni bekliyordum!
Al bu süpürgeyi de
dünyayı süpür!
Bu bezle
sınırları
sil,
insanların çatılarını
üfür,
kaz
birikmiş
altını
ve
dağıt
gizli
malları,
yardım et bana
insan
zaten
sefaletten
kurtulduğunda,
dönüştürücü peri ellerin
ve halkın elleriyle
tozdan,
paçavralardan,
borçlardan,
cerahatten,
acılardan
kurtulduğunda,
yeryüzünde ateş ve aşk
senin balerinlerinin
sedef ayaklarına

dokunduğunda,
sen, bahar,
girdiğinde
erkeklerin bütün evlerine
günahsız seveceğim seni,
saçı başı dağınık yıldız çiçeği,
deli akasya,
sevgili,
seninle, kokunla,
bolluk bereketinle, vicdan azabı duymadan,
yakıcı kar çıplaklığıyla,
deli divane pınarlarınla,
başka insanların
bahtını dışlamadan,
gündüz arılarının
gizemli balıyla,
siyahlar beyazlardan
ayrı yaşamak
zorunda kalmadan,
ey fakirsiz,
yoksulluğu yenmiş
gecenin
baharı,
mis kokulu
bahar
geleceksin,
geliyorsun,
gelişini görüyorum yoldan:
Burası benim evim,
buyur,
geç kaldın,

vaktiydi,
ne hoştur iek açmak,
ne güzel
bir uğraştır bu:
Ne acar
emekisin sen,
bahar,
dokumacı,
Çiftçi,
sağımcı,
Çoklu arı, şeffaf
makine,
ağustosbceklerinin değirmeni,
tüm evlere
gir,
haydi,
gelecekte ve saf
iekli doğurganlıkta
birlikte çalışacağız.

GECELEYİN KOL SAATİNE ÖVGÜ

Gece saatim elinde
bir ateşböceği gibi
parlıyordu.
Duydum
kordonu
kuru bir fısıltı gibi
görünmez elinden çıktı.
Sonra elin rüyamı
ve onun kalp atışlarını toplamak için
karanlık göğsüme geri döndü.
Saat
küçük testeresiyle
zamanı kesip duruyordu.
Bir ormanda
odun parçalarının,
minik damlaların,
dal veya yuva parçalarının
sessizlik değişmeden,
serin karanlık sona ermeden
düşmesi gibi
saat
böyle
görünmez elinden
kesmeye devam etti,
zaman, zaman,
ve dakikalar yaprak gibi
kırık zamanın lifleri
küçük siyah tüyler gibi
döküldüler.

Ormanda
nasıl kokluyorsak kökleri,

bir yerlerden ıslak bir üzüm gibi
kalın bir damla koparıp aldı su.
Küçük bir değirmen
geceyi öğütüyordu,
elinden düşen
gölge fısıldıyor
ve yeryüzünü dolduruyordu.
Toz,
toprak, mesafe
öğütüyor öğütüyordu
saatim gecede,
senin elinden.
Kolumu
görünmez boynunun altına,
ılık ağırlığının altına koydum
ve zaman elime düştü,
gece,
küçük gürültüler
odundan ve ormandan,
bölünmüş geceden,
gölge parçalarından,
düşükçe düşen sudan:
Sonra
saatten
ve uyuyan iki elinden
uyku düştü,
kara su gibi düştü
ormanlardan,
saatten
bedenine,
senden ülkelere,

karanlık su,
düşen ve içimizde
akan zaman.
Ve böyleydi o gece,
gölge ve uzay, yeryüzü
ve zaman,
akan, düşen
ve geçen bir şey.
Ve böylece bütün geceler
yeryüzünü boydan boya geçerler,
belli belirsiz
siyah bir kokudan başka bir şey
bırakmazlar geride,
bir yaprak düşer,
bir damla
sesini söndürür
toprakta,
uyur orman, sular,
çayırlar,
çanlar,
gözler.

Seni duyuyorum, soluğunu,
aşkım,
uyuyoruz.

RIO DE JANEIRO'YA ÖVGÜ

Rio de Janeiro, su
senin bayrağın,
dalgalandır renklerini,
es ve çınla rüzgârda
kara su perisi
şehir,
bitimsiz parlaklıktan,
kaynayan gölgeden,
köpüklü taştan
dokundun sen,
berrak berrak salınışı
deniz hamağının,
mavi kıpırtısı
kumlu ayaklarının,
yanan dalı
gözlerinin,
Rio, Rio de Janeiro,
devler karabiber serptiler
heykeline,
deniz tarakları,
uyuşuk mu uyuşuk
yüzgeçler,
bereketli
yarlar, su emzikleri
granit yamaçlar
bıraktılar ağzına
altın dudaklar
ve kırık taşlar arasında
yaldızlı köpükleri parlatıyor
denizin güneşi.

Ey Güzellik,
ey fosforlu tenin
burcu, mavi etin
narı, ey siyah akikten
art arda gelen dalgalarla
dövmeli tanrıça,
terinden
yasemin kokusu çıkar,
asidi merhametli
kahve bahçelerinin ve manavların
azar azar vurur tacına,
göğsünün çifte harikası arasında,
kubbe kubbe arasında
senin doğanın
belirir talihsizliğin dişi,
insan sefaletinin
kanserli kuyruğu,
cüzamlı tepelerde
acımasız
hayat salkımları,
korkunç ateşböceği,
kandan çıkarılan
zümrüt,
ormanın sınırlarına kadar uzanır
senin halkın ve bunaltıcı bir söylenti,
ayak sesleri ve boğuk sesler,
açların göçleri,
kanlı kara ayaklar,
senin halkın,
nehirlerin çok ötesinde,
yoğun

Amazon'da,
unutulmuş,
dikenli
Kuzey'de,
yaylalarda
susuz unutulmuş
yaylalarda,
hummalı limanlarda
unutulmuş,
kovuldukları evin kapısında,
senden
tek bir bakış dileyen,
unutulmuşlar.

Başka topraklarda,
krallıklarda, milletlerde,
adalarda,
başkent,
taçlı,
insan emeğinin kovanı,
talihsizlik ve başarının timsali,
zavallı monarşinin ciğeri,
solgun cumhuriyetin mutfağıydı.
Sen kasvetli bir gecenin
kör edici penceresisin,
terkedilmiş bir beden
deniz suyu ve altınla kaplı
boğazısın,
sen
boş bir evin
çılgın kapısısın,

sen
kadim g nahsın,
zalim
semendersin,
halkının uzun acılarının
mangalında
el değmemiş,
sen
Sodom'sun,
evet,
yeşil kadifeden
kasvetli bir zeminde
göz kamaştırıcı
Sodom,
kıvrımlı gölgelerle,
uçsuz bucaksız sularla çevrili,
yaban bir gezegenden
bilinmeyen baharın
kollarında uyuyorsun
Rio, Rio'de Janeiro,
sana söylenecek
daha çok şeyim var. İsimler var,
unutmayacağım,
aşklar var
kokularını olgunlaştıran,
seninle buluşmalar,
halkından bir dalga
tacına
şefkat kattığında,
insan yıldızları
bayrağına yükseldiğinde,
denizden değil,

gökten değil,
sudan,
halenin
görkeminde
siyahı, beyazı,
toprağının ve kanının
oğlunu,
güzelliğinin asaletine dek yükseltilmiş,
parlak ışığında eşit,
boşluğun ve mutluluğun
alçakgönüllü ve gururlu
sahiplerini
gördüğümde,
o zaman, Rio de Janeiro,
bir keresinde
sadece bazıları için değil
bütün çocukların için
gülümsediğinde,
esmer
su perisi köpüğü,
o zaman
ben senin şairin olacağım,
lirimle gelip
senin kokunda
şarkılar söyleyeceğim,
senin platin şeridinde,
emsalsiz kumunda,
rüyamda bir yelpaze gibi
açacağın deniz kelebeğinin
kanatlarının
mavi tazeliğinde
uyuyacağım.

YALINLIĞA ÖVGÜ

Yalınlık, soruyorum sana:
Hep bana eşlik mi ettin?
Yoksa seni yine
sandalyemde otururken mi buluyorum?
Artık aralarında istemiyorlar beni
seninle,
yan gözle bakıyorlar bana,
kıvılcıklı kim diye
soruyorlar.
Karşılaştığımız
ve birbirimizi tanıdığımız sıra
dünya
karanlık aptallarla,
sözlükler kadar
meyveli çocuklardan
tıkabasa kelimelerle
doluyordu,
bize kötü bir oyun oynamak isteyen
bir içgüdü kadar
rüzgârla doluydu
ve şimdi biz
şiiirde
ahenk tutturamadığımız
nice geziden
sonra geliyoruz.
Yalınlık, ne korkunç şu başımıza gelen:
Bizi salonlara almak istemiyorlar,
en seçkin oğlancılarla dolu
kafeler,
sen ve ben bakıyoruz ki
bizi sevmiyorlar.

O zaman biz de
kuma,
ormanlara gidiyoruz,
geceleri yeni bir karanlık,
yeni yıkanmış yıldızlar
yanıyor, gökyüzü
koyu kanıyla sarsılmış
şişkin bir yonca tarlası.
Sabah
fırına
gidiyoruz,
ekmek göğüs kadar sıcak,
dünya
fırından yeni çıkmış ekmeğin
tazeliği kokuyor.
Romero, Ruiz, Nemesio,
Rojas, Manuel, Antonio,
hepsi fırıncılar.
Ekmek ve fırıncı
nasıl da benzerler,
sabah ne basit
şu dünya,
geç saatlerde daha da basit,
geceleri ise
şeffaf.
Bu yüzden
çimenlerde
isim
arıyorum.
Adın ne?
soruyorum

zavallı taşların arasında
aniden yere çarpmış şimşek gibi yanan
taçyaprağına.

Ve böylece yalınlık,
gizli varlıkları, öbür metallerin
gizli değerini,
yaprakların güzelliğine bakarak,
sadece bu olmakla seçkin
erkek ve kadınlarla sohbet ederek,
ve her şeye,
herkese,
âşık ediyorsun beni,
yalınlık.

Ben de seninle geliyorum,
bırakıyorum kendimi
senin berrak su seline.
Feryat ediyorlar o zamanda:
Kim ola ki şu
şairle yürüyen kadın?
Bu arada
o bölgeyle
hiçbir ilgimiz olsun istemiyoruz.
Ama eğer havaysa, odur
soluduğum gökyüzü.
Onu tanımıyor ya da hatırlamıyordum.
Şayet beni
daha önce
gizemli cariyelerle
yürürken gördülerse,
onlar sadece karanlık kaymalardı.

Şimdi,
aşkım,
su,
hassasiyet,
parlak ışık ya da şeffaf
gölge,
yalınlık,
doğmama yardım için sen benimle geliyorsun,
bana yeniden
şarkı söylemeyi öğretiyorsun,
parlak bir zafer olan
gerçek, doğruluk ve erdemle.

YALNIZLIĞA ÖVGÜ

Ah yalnızlık, güzel
söz, yabani otlar filizlenir
hecelerinin arasında!
Ama sen sadece solgun
bir sözsün, sahte
altınsın, hain para!
Edebiyatın harfleriyle betimledim
yalnızlığı,
kitaplardan kopyaladığım
kravatı taktım ona,
düş gömleğini
giydirdim,
fakat
bir tek yalnız kaldığımda tanıştım onunla.
Ben böyle bir canavar görmedim:
Kıllı örümceğe
ve gübre sineğine benzemekle birlikte
deve ayaklarında
su altı yılan vantuzları vardı,
kahverengi fok ve fare derilerinin
asırlar boyu çürüdükleri
ufunet içinde bir depo.
Yalnızlık, kitapların ağzından
yalan söylemeye devam etmeni
istemiyorum.
Asık suratlı genç şair gelir
ve uykulu genç hanımı
bu şekilde baştan çıkarmak için
siyah mermer arar ve sana
evliliğinin sabahı unutacağı
küçük bir heykel
diker.

Ancak
çocukların ilk yıllarının loşluğunda
onu buluruz
ve onun
adalardan getirilmiş
kara bir tanrıça olduğuna
inanırız,
gövdesiyle oynar ve ona
çocukluğun saf saygısını sunarız.
Yaratıcı yalnızlık
diye bir şey yoktur.
Yalnız değildir
tohum toprakta.
Öbeklerle tohum
saklar içinde
hayatların derin konserini
ve bir tek su şeffaf anasıdır
bu görünmez batık koronun.

Dünyanın yalnızlığı
çöldür. Ve kısırdır
onun gibi
insanın
yalnızlığı. Hep aynı
saatler, geceler ve günler,
örtüleriyle
bütün yeryüzünü sararlar da
çölde hiçbir şey bırakmazlar.
Yalnızlık tohum tutmaz.
Okyanusta bir gemi değildir
onun tek güzelliği:

Su üzerindeki güvercin uçuşu
ortak aşklar ve kaderlerin,
bir araya toplanmış kollar ve bayrakların,
yıldız ve denizcilerin,
ateş ve ateşçilerin
arasındaki harika işbirliğinin
ürünüdür.

Müzik,
kendini ifade etmek için
oratoryonun koral sertliğini aradı
ve tek bir adam tarafından değil
ses atalarının
birbirine aktarımıyla
yazıldı.

Ve burada
dalda asılı bıraktığım bu sözcük,
tekrarlasın diye
ağzından başka yalnızlık
aramayan bu şarkı,
yanımdaki hava yazıyor onu,
benden çok önce yaşanmış hayatlar,
ve senki benim Övgü'mü okuyorsun
yalnızlığa karşı
sen yönetiyorsun kendini
ve böylece kendi ellerin yazıyor onu,
beni tanımadan, benim ellerimle.

ÜÇÜNCÜ GÜNE ÖVGÜ

Pazartesisin sen, perşembesin,
henüz gelmedin ya da geçtin.
Kızıl ağının ortasında ağustos
birden uyandırır seni,
ya da haziran,
haziran,
hiç ummadığımız bir anda,
soğuk haftanın
ortasında
alevli
bir taçyaprağı
belirir,
kırmızı bir balık
aniden
soğuktan bir titreme
gibi akar,
kış,
ve çiçekler
giyinmeye başlar,
ayla dolmaya,
sokakta yürümeye,
rüzgâra
kapılmaya,
herhangi bir gündür,
duvar renginde,
ama
bir dakika içinde
bir şey çıkar tepeye,
sancak
ya da yabani tuz,
arının altını bayraklara yükselir,

kızıl bal rüzgârı coşturur,
adı olmayan bir gündür,
ama
hafta içi
altın bacaklarla yürür,
polenler bıyıklarına
yapışır,
gözlerini
ilahî harç bürür,
ve biz neşeyle
dans ederiz,
kiraz çiçeklerinin peşinde
şarkı söyleriz,
kadehi aşkla kaldırırsınız,
yaklaşan o saati
selamlarız, geçen
dakika, doğan,
yahut mayalanan.
Günün tanrıçası,
baygın gelincik,
çılgın gül,
ani bahar,
perşembe,
kıyafetlerin arasına gizlenmiş
şimşek,
seni seviyorum,
yavuklunum senin ben.
Anlıyorum,
kadını erkeğiyle
yolcusun sen,
ne haldesin: Geldi dayandı

veda,
ama bir damla
görmek,
hayalî güneşten
bir üzüm tanesi
düştü
her günün
kör kanına,
korumak ise bize
bu kırmızı ateşi,
ve *ambrosia* parıltısını,
korumak bize düştü
tozun ve zamanın ortasındaki
aleviyle
unutulmaz bir şekilde
yanan
bu isyankâr günü.

ZAMANA ÖVGÜ

Senin içinde yetişme çağın,
benim içimde yürüme çağım.
Zaman bellidir,
çanı çalmaz,
çoğalır, yürür içimizde,
görünür gözlerimizde
derin bir su gibi
ve gözlerinin yanmış kestanelerinin yanında
bir esinti,
minik bir nehrin izi,
ağzına tırmanmaya çalışan
kuru bir yıldızcık.
Zaman ipliklerini
saçlarına uzatıyor
ama yüreğimde hanımeli
gibi
senin kokun,
ateş gibi canlı.
Yaşlanmak için yaşadıklarımız ne güzel.
Her gün şeffaf bir taşı,
her gece siyah bir güldü bize
ve senin ya da benim yüzümdeki bu iz,
bir taş ya da çiçek, bir şimşek anısıydı.
Gözlerim senin güzelliğine harcandı
ama sen benim gözlerimsin.
Belki ben senin çifte göğsünü
öpücüklerim altında tükettim,
ama herkes benim sevincimde gizli parıltını gördü.
Aşk, ne fark eder ki,
bedenimi ve senin tatlılığını
iki alev ya da paralel dikenler gibi yükselten,

yarın onları koruyan ya da parçalayan
ve aynı görünmez parmaklarıyla
bizi ayıran kimliği silen zaman,
bize toprağın altında
tek bir nihai varlığın zaferini veriyor.

TOPRAĞA ÖVGÜ

Ben müsrif toprak
şarkısı,
köklerin
taşkın anası,
har vurup harman savuran,
salkım ve kuşlarla dolu,
çamur ve pınarlarla,
timsahların yurdu,
geniş göğüslü
ve dikenli taçlı
sultan değilim,
ne yapraklardaki kaplanın
kökeninde
ne de yarın şarkı söyleyecek
küçük bir yuva gibi tohumuyla
sürülmenin hamile toprağı,
hayır, maden toprağını,
And taşlarını,
ay çölünün
sert yarasını, güherçilenin
geniş kumlarını
övüyorum,
demirin
şarkısını söylüyorum,
ortaya çıkarken
coğrafyadan yeni çıkarılmış
toz ve barutla kaplanmış
bakırın kıvrım kıvrım başı
ve salkımları.
Ey toprak, sert ana,
oraya sakladın

derin metalleri,
oradan koyuluruz tırmalamaya
ve ateşle
insan,
Pedro,
Rodríguez ya da Ramírez
onları tekrar orijinal ışığa,
sıvı lava dönüştürdü
ve sonra sert, seninle, toprak,
kızgın metal,
amcamın küçük ellerinin gücüyle
tel ya da at nalı,
gemi ya da lokomotif,
okul iskeleti,
mermi hızı oldun.
Kurak toprak,
avucunda işaret bulunmayan el,
sana şarkı söylüyorum,
burada ne ses verdin
ne de o seni besledi,
kuru, sert ve kapalı şarkı söyleyen
akıntının gülü,
düşman yumruğu,
kara yıldız,
sana şarkı söylüyorum
çünkü adam seni doğuracak,
meyvelerle dolacak,
yumurtalıklarını araştırarak,
gizli kabına özel ışınları,
çöller diyarını,
saf çizgiyi dökecek,

sana şarkımın yazılarını
çünkü ölü görünüyorsun
ve uyandırır seni
dinamit patlaması,
ve doğumun habercisi olur
kanlı bir duman bulutu
ve metaller göğe doğru sıçrar.
Toprak, kili ve kumu isterim,
senin beni oluşturduğun gibi
ben de seni kaldırıp
sana şekil veririm,
ve parmaklarımdan çarklar
benim gibi kopmuş
dönerim geniş rahmine.
Toprak, birdenbire
gözenekli bir madalyonun,
minik bir sürahinin
tüm hatları
sana dokunur gibi oluyor
ve senin şeklinde yürüyorum
sevdiğimin kalçasını,
minik memelerini,
yumuşak ve sıcak
yulaf tanesi gibi rüzgârı bularak
ve seni kucaklıyorum, toprak,
yanında uyuyorum,
kollarım dudaklarımla beline sarılmış,
seninle uyuyorum ve en derin öpücüklerimi ekiyorum.

DOMATESE ÖVGÜ

Domates

basmıştır sokağı,

ögledir,

yazdır,

bölünür ıfık

bir domatesin

iki yarısına da

koşturur sokaklarda

suyu.

Haziranda tutulamaz domates,

işgal eder mutfakları,

öğlen yemeklerine buyur edilir,

kurulur

mutfak tezgâhlarına,

ağasıdır bardakların,

tereyağlı tabakların,

mavi tuzlukların.

Işığfı vardır

kendine has,

şefkatlidir haşmetmeap.

Ne yazık ki

katletmek zorundayız

kendisini:

Saplanır bıçak

canlı ete,

kırmızı

bir iç organa,

serin güneş,

derin,

tükenmez,

salatalarını doldurur Şili'nin,

mutlu bir
izdivaç yapar
parlak soğanla,
ve kutlamak için bunu
zeytinin özbeöz çocuğu
zeytinyağını dökeriz
iki eşit yarımkürelerine,
rayihası için
biber,
cazibesi için
tuz ekleriz,
gün düğün günüdür
hanelerde,
maydanoz çeker
bayrağı,
patatesler cızırdar canhıraş,
mangaldaki etin kokusu
çalar kapıyı,
vaktidir!
Haydi!
Ve masanın
üstünde, yazın
göbeğinde,
domates,
yeryüzünün yıldızı,
yinelenen
ve verimli
yıldız,
sergiler bize
kıvrımlarını,
kanallarını,

göz alıcı dolgunluğunu
ve bolluğunu,
kemiksiz,
zırhsız,
ne pulu vardır
ne dikenini,
ateşli rengi
ve serinliğinin bütünlüğüyle
armağandır o bize.

FIRTINAYA ÖVGÜ

O
dün gece
geldi,
öfkeli,
mavi, gece rengi,
kırmızı, şarap rengi,
kasırğa
getirdi
sudan saçlar,
soğuk ateşten gözler,
dün gece
toprağın üstünde uyumak istedi.
Öyle aniden geldi,
yeni oluşturulmuş,
öfkeli yıldızından
göksel mağarasından,
uyumak istedi
ve yatağını hazırladı,
ormanları,
yolları süpürdü,
dağları süpürdü,
okyanus kayalarını yıkadı
ve sonra sanki onlar tüymüş gibi
yatağını yapmak için
çamlıkları söktü.
Ateş çuvalından
şimşekleri çıkardı,
bıraktı düşsün
gök gürültüsü
koca fiçılar gibi.
Aniden

sessizlik oldu:
Gidiyordu havada
bir keman gibi
tek bir yaprak,
sonrasında,
yere varmadan daha,
kasırğa, onu eline
aldın, bütün rüzgârlara
korna çaldırdın, bütün gece
atlarıyla yürüttün,
bütün buz düdükleri çaldı,
yabani ağaçlar
zincirlenenlerin
bahtsızlığını ifade etti,
toprak
doğum yapan bir ana gibi
başladı inlemeye,
çimenlerin ya da yıldızların
söylentisini gizledin
bir nefesle,
bir tuval gibi
hareketsiz
sessizliği bozdun,
doldu dünya
orkestra, öfke ve ateşle,
ve o fosforlu alnından
insan saçı gibi,
kılıçlar gibi, savaşçı belinden
düştüğünde şimşekler,
ve biz dünyanın sonunun geldiğini
sandığımızda,

yağmur boşandı,
yağdı ha yağdı,
bütün yeryüzü,
bütün gökyüzü
dinleniyordu,
gece
insanın rüyasına düşerken
kanamıştı,
yalnızca yağmur,
zamanın
suyu ve gökyüzü:
Hiçbir şey düşmemişti,
yalnızca kırık bir dal,
terk edilmiş bir kuş yuvası.

Ezgiden
parmakların,
cehennemî uğultunla,
ateşiyle
yanardağların
yaprak kaldırarak
oynadın,
nehirlere güç verdin,
adamlara
adam olmayı,
zayıftan korkmayı,
tatlılara ağlamayı,
pencereleri
sarsmayı öğrettin,
lakin
tam bizi yerle yeksan edecekken,

gökten bir bıçak gibi indiğinde öfke,
titrediğinde
bütün ılık ve gölge
ve karanlıkta deniz kıyısında
uluyarak
çam ağaçları birbirini ısırdığında,
sen, narin
kasırğa, öfkeli
yavuklum benim,
bize zarar vermedin:
Yıldızına döndün
ve yağmura,
yeşil yağmur,
düşler ve tohumlarla
dolu yağmur,
mahsulü verime
hazırlayan
yağmur,
dünyayı yıkayan,
silip süpüren
ve yeniden yaratan yağmur,
bizim için
ve tohumlar için yağmur,
ölülerin unutulması
ve yarınlarımızın ekmeği için
yağmur,
verdiğin
hepsi bu,
su ve müzik,
işte bu yüzden
kasırğa,

ben seni seviyorum,
güven bana,
geri dön,
uyandır beni,
aydınlat,
bana yolunu göster ki
sana katılayım ve bir adamın
kararlı kasırğa gibi esen sesiyle
senin şarkını söyleyeyim.

TAKIM ELBİSEYE ÖVGÜ

Beklersin her sabah
bir sandalye üstünde,
kibrim, aşkım, umudum,
bedenim seni doldursun diye,
takım elbise.
Kalkar kalkmaz
uykudan,
veda ederim suya,
girerim ceketinin kollarına,
bacaklarının boşluğunu arar
bacaklarım
ve böylece sarılırım
yorulmak bilmez sadakatine,
çimene basmaya çıkarım,
şiire girerim,
pencereden bakarım,
eşyalar,
adamlar, kadınlar,
yapıp edilenler ve mücadeleler
şekillendirir beni,
ellerimi sürerek,
gözlerimi açarak,
ağzımı harcayarak
falan
karşıma çıkıyorlar,
takım elbise,
ben de seni şekillendiriyorum,
dirseklerini dışarı çekiyorum,
iplerini koparıyorum
ve böylece senin hayatın
benim hayatımın suretinde büyüyor.

Rüzgâra doğru
dalgalanıp yankılanıyorsun
sanki ruhummuşsun gibi,
kötü anlarda
yapışıyorsun
boş kemiklerime, geceleyin
karanlık, rüya
senin kanatlarını ve benimkileri
hayaletleriyle dolduruyor.
Soruyorum,
bir gün
düşmandan gelen
bir kurşun sana
kanımdan bir leke
bırakacak olursa
o zaman
sen de öleceksin benimle
ya da kim bilir
her şey
bu kadar dramatik değil
basit olacak
ve sen hasta düşeceksin,
takım elbise,
benimle,
yaşlanıyorsun
benimle, bedenimle
ki biz birlikte
gireceğiz toprağa.
Bu yüzden
her gün
seni saygıyla

SÜKÛNETE ÖVGÜ

Geniş
dinginlik,
durgun,
berrak
su, dingin gölge,
şelaleden göller
nasıl çıkarsa
çıkıyor aksiyondan,
hak edilmiş merhamet,
adil taçyaprağı,
şimdi
yüzüm yukarı doğru
akan gökyüzüne
bakıyorum,
masmavi gövdesi
kayıyor,
kimi nereye
yöneltiyor
balıklarıyla, adalarıyla,
haliçleriyle?
Yukarıda
gökyüzü,
aşağıda
kurumuş güllerin
hışırtısı,
küçük şeyler
gıcırıyor, böcekler
sayılar gibi geçiyor:
Topraktır,
yukarıda
kökler,

metaller,
sular
alışıyor,
nüfuz ediyorlar
vücudumuza,
filizleniyorlar içimizde.

Bir gün,
bir ağacın altında
hareketsizken
bunu bilmiyorduk:
Bütün yapraklar konuşuyor,
başka ağaçlardan haberler
veriyorlar,
vatanın hikyeleri
ağaçların hikyeleri,
dalları arasından geçen
leoparın sinsi şeklini
hatırlamakta bazıları,
katı bir sis
gibi,
diğerleri
kasırgalı kar,
fırtınalı havanın asası.
Sayısız şarkının ortasında
sadece ağaçların
ağızlarının konuşmasına değil,
tüm ağızların susmasına, susmasına
izin vermeliyiz.
Dünyada hiçbir şey aptal değildir:
Gözlerimizi

kapatıyoruz
ve kayan şeyleri,
büyüyen yaratıkları,
görünmez tahtanın
gıcırtdılarını
duyuyoruz
ve sonra
dünya,
toprak, gök suları,
hava,
her şey
bazen gök gürültüsü gibi,
bazen de
uzaktaki bir nehir gibi
ses veriyor.
Sükûnet, dinlen
bir dakika, bir gün,
metaller toplayacağız
derinliğinden,
sesli ışık çıkacak
sessiz görünüşünden.
Böylece hareket arınmış olacak.
Böyle söyleyecek insanlar
dünyanın görüşünü, bilmeden.

HÜZNE ÖVGÜ

Hüzün,
yedi sakat bacaklı böcek,
örümcek yumurtası,
kafadan çatlak fare,
fahişe iskeleti:
Buraya giremezsin.
Geçemezsin.
Çek git buradan.
Şemsiyeni al da
güneye dön,
yılan dişlerinle kuzeye dön.
Burada bir şair yaşıyor.
Hüzün bu kapılardan
içeri giremez.
Pencerelerden
dünyanın havası girer,
yeni kırmızı güller,
halkın nakışlı bayrakları
ve zaferleri.
Yapamazsın.
Buraya giremezsin.
Salla
yarasa kanatlarını,
abandan düşen tüylere
basacağım,
rüzgârın dört bir yanına doğru süpüreceğim
cesedinin parçalarını,
boynunu buracağım,
gözlerini dikeceğim,
kefenini biçip de hüzün,
o kemirgen kemiklerini,
baharda bir elma ağacı altına gömeceğim.

VALPARAÍSO'YA ÖVGÜ

Valparaíso,
ne saçmalıksın
sen,
ne çılgınsın,
çılgın liman,
tepe tepe
kafan,
darmadağın,
bitiremezsin bir türlü
saçını taramayı,
giyinmeye de
hiç vaktin olmadı,
hayat
hep
şaşırttı seni,
ölüm uyandırdı,
geceliğin,
renkli püsküllü
uzun paçalı donunla,
karnı isim dövmeli
çıplak halde,
başında da bir şapka,
deprem kaptı seni,
delirip
koştun,
tırnaklarını kırdın,
sarsıldı
sular ve taşlar,
kaldırımlar,
deniz,
gece,

uyuyordun
karada,
yolculuklardan
ve karadan
yorgun,
öfkeli,
dalgalarını
deniz fırtınasından
daha fırtınalı yükseltti,
toz
gözlerini
kapladı,
alevler
ayakkabılarını yaktı,
bankacıların sağlam evleri
yaralı balinalar gibi
titriyordu,
o esnada yukarıda
yoksulların evleri
kanat alıştıran
tutsak kuşlar gibi
boşluğa
atlıyordu.

Yakında,
denizci
Valparaíso,
unutacaksın
gözyaşlarını,
meskenlerini tepelere
yeniden dikeceksin,

kapıları yeşile,
pencereleri sarıya boyayacaksın
yine,
her şeyi
bir gemiye dönüştüreceksin,
küçük, yiğit
bir geminin
yamalı pruvası
sen.

Köpük taçlı fırtına,
şarkı söyleyen tellerin
ve okyanusun ışığı,
yıkılmaz kararsızlığında
gömlekleri
ve bayrakları titretiyor.

Uzakta
karanlık
yıldızsın
sen,
parlarsın
kıyının yükseğinde
ve çok geçmeden
gizli ateşini,
sağır sokaklarının
salınımını,
hareketinin sakinliğini,
denizciliğinin berraklığını
teslim ediyorsun.
İşte bitiriyorum;

bu övgü,
Valparaíso,
kırık dökük pencerelerinizde
asılı
naçar
bir tişört kadar küçük,
okyanus
rüzgârında
sallanan,
toprağındaki
tüm acılara
aşılana,
denizlerin
çiyini alan,
yıkamaz seni
tüm gücüyle taşlarına çarpan
öfkeli engin denizin öpücüğü,
çünkü yerin dalgalarına direnen
çapalar gibi
mücadele,
umut,
dayanışma
ve sevinç
dövmelidir.

CÉSAR VALLEJO'YA ÖVGÜ

Yüzündeki taş
Vallejo,
şarkımda hatırladığım
kurak dağların
kırıksıklıklarına,
narin bedeninin üstünde
devasa
alnına,
yeni açılan
gözlerindeki
kara alacakaranlığa,
o günler,
hızlı,
biri öbürüne uymayan,
her saatin
değişik acıları vardı
ya da uzak
şefkatler,
sokağın tozlu ışığında
titriyordu
hayatın
anahtarları,
yavaş bir yolculuktan
dönüyordun
toprağın altında
ve o yarası kapanmış dağların
zirvesinde
çalıyordum kapıları
açılsınlar diye
duvarlar,
çözölsün diye yollar,

Valparaíso'dan yeni geldim
Marsilya'da binmişim gemiye,
toprak
mis kokulu bir limon gibi
taze sarı yarıkürelere bölündü,
sen
orada kaldın, hiçbir şeye
boyun eğmeden,
hayatınla
ve ölümünle,
tane tane dökülerek
boşaldığın kumunla,
havada,
dumanda,
yıkık dökük sokaklarında
kışın.
Paris'teydi,
yoksulların
harap otellerinde yaşıyordun.
İspanya
kanıyordu.
Gittik.
Ve sonra
tekrar dumanın içinde
kaldın
ve artık
orada olmadığına, birdenbire,
burası yara izleri
diyarı değildi,
kemiklerinin olduğu
And Dağları'ndaki taş değil

dumandı,
kıştaki Paris'in
ayazıydı.
İki kez sürgün edildi,
kardeşim benim,
topraktan ve havadan,
yaşamdan ve ölümden,
Peru'dan,
ayrı düştün
nehirlerinden,
çamurundan.
Hayatta değil,
ölümde
yoksun kaldın benden.
Damla damla
arıyorum seni,
toz toz,
toprağında,
sarıdır yüzün,
dimdiktir,
kadim taşlarla,
kırık kaplarla
dolusun,
tarihi
merdivenleri
çıkıyorum,
belki de
kayboldun sen,
altın ipliklere
dolaştın,
turkuvazla

kaplandın,
ses vermiyorsun,
köyündesindir
kim bilir,
ırkında,
serili mısır,
bayrak
tohumu.
Belki, belki şu an
göçüp geri döneceksin,
yolculuğun
sonuna
gelmişsin,
böylece bir gün
kendini
yurdunun merkezinde
göreceksin,
asi,
kanlı canlı,
camının camı, ateşindeki ateş,
mor taşın şimşegi.

YAZA ÖVGÜ

Yaz, kırmızı keman,
berrak bulut,
bir vızıltı
dağlardan
ya da ağustosböceği
önünden geçen,
kubbelenmiş
gökyüzü,
pürüzsüz, göz gibi
parlıyor
ve bakışlarının altında,
yaz, balığı
sonsuz göğün,
kınkanatlı dalkavuk,
uyuklayan
tembel,
arı göbeciği,
şeytani
güneş,
korkunç ve baba güneş,
çalışan bir öküz gibi
terli,
beklenmedik bir şaplak gibi
kafada kuru güneş,
kumda yürüyen
susuz güneş,
yaz,
çöl denizi,
boncuk boncuk sarı terle
kükürt
madencisi,

ulu güneşi
ışın ışın
geçiyor
havacı,
Lota
madeninde
kara
ter
alından
gözlere
akıyor,
madenci
kara
alnını
ovuşturuyor,
tarlalar yanıyor,
buğday çıtırdıyor,
mavi
böcekler
gölge
arıyor,
serinliğe dokunuyor,
bir elmasa
daldırıyorlar
başlarını.

Ah bereketli
yaz,
olgun
elmalar
arabası,

yeşilliğin
çilek ağzı, yabani
eriğin dudakları,
toz üstünde
yumuşak
tozlu
yollar,
öğle vakti,
kızıl
bakırdan
davul,
ki akşamleyin
ateş
dinlenir,
hava koyulur
yoncaları
dans ettirmeye, girer
ıssız fabrikaya,
taze
bir yıldız
yükselir
kararan
gökyüzünde,
cızırdar
yaz gecesi
yanmaksızın.

HAYATA ÖVGÜ

Bütün gece
acı bana baltayla
vurdukça vurdu,
ama rüya
karanlık bir su gibi
kanlı taşları yıkayarak geçti.
Bugün yeniden hayattayım.
Yine seni kaldırıp
omuzlarıma
alıyorum
hayat.

Ah hayat, berrak kadeh,
birdenbire
kirli suyla,
canı çıkmış şarapla,
ıstırapla,
kayıplarla,
bunaltıcı örümcek ağlarıyla
dolarsın da
çoğu kişi
sonsuz kadar koruyacağına inanır
cehennemin bu rengini.

Aslı yoktur bunun.

Yavaş bir gece geçer,
sadece bir dakikada geçer
ve değişir her şey.
Şeffaflıkla doludur
hayat kadehi.

Geniş bir çalışma
bekler bizi.
Güvercinler tek vuruşla doğarlar.
Işık iyice bir yerleşir dünya üzerine.

Hayat, zavallı
şairler
senin buruk olduğuna inandılar,
seninle kalkmadılar
yataktan,
dünyanın rüzgârıyla birlikte.

Onca darbe yediler
nerdesin diye bakmadan,
kara bir delik açıp
kimselerin uğramadığı
bir kuyunun
kederine batırdılar
kendilerini.

Doğru değil, hayat,
güzelsin
sen,
nane kokar
memelerinin arası.

Hayat,
tam bir makinesin
sen,
mutluluk, fırtına
sesi, şefkati
narin yağın.

Hayat,
bir bağ gibisin
sen:
Ziynet gibi biriktirirsin de ışığı
salkım halinde dağıtırsın.

Seni inkâr eden,
bir dakika,
bir gece,
kısa ya da uzun bir yıl
beklesin,
o yalan yalnızlığından çıksın,
soruşturup savaşsın, öbür ellerle
el ele versin,
bahtsızlığa boyun eğmek
ya da ona methiyeler düzmek yerine
–nasıl taş yapar taş ustaları öyle–
duvar şekline dönüştürüp
başından def etsin,
bahtsızlığı kessin de
pantolonlar yapsın ondan.
Hayat,
memelerinin arasında
deniz ve nane kokusuyla
bekliyor bizi,
vahşi
doğayı seven
hepimizi.

ŞARABA ÖVGÜ

Gündüz rengi şarap,
gece rengi şarap,
mor ayaklı mı desem
yoksa topaz kanlı mı,
şarap,
yıldızlı çocuğu
yeryüzünün
şarap, altın bir kılıç gibi
pürüzsüz,
şarap,
şehvetli kadife kadar
yumuşak,
deniz kabuklusu
ve merak uyandırıcı,
aşk ehli,
deniz ehli,
kadehlere sığmazsın asla sen,
bir şarkıya, bir adama,
koro halindesin, sokulgansın,
ve en azından birini ararsın.
Kimi gün
fani anılarla
beslenirsin,
buzlu mezarların taşçısı,
taşır bizi dalgan
bir mezardan bir mezara,
biz de geçici ağlayışlar
tuttururuz arada,
senin
şanlı baharlık elbisen
bir başkadır ama,

sürgünlerden
kan fışkırır,
rüzgâr günü kışkırtır,
hiçbir şey kalmaz
değişmez ruhundan geriye.
Şarap
baharı kışkırtır,
mutluluk bir bitki gibi fışkırır topraktan,
duvarlar yıkılır,
dağ gibi kayalar,
uçurumlar kapanır,
şarkı çıkar ortaya.
Ah sen, şarap sürahisi, çölde
sevdiğim o tadınla,
diyordu eski şair.
Bırak, şarap testisinin
aşk öpücüğüne kendisinininkini eklesin.
Sevgilim, kalçalarının çizgisi
kadehin dolup taşan kıvrımı
oluyor birden,
göğsün üzüm salkımı,
alkolün parıltısı saçların,
üzümler meme uçların,
sürahinin karnına basılmış
saf bir mühürdür göbeğin,
ve senin aşkın
tükenmez şarap çağlayanı,
duygularımın üstüne düşen berraklık,
hayatın dünyevi ihtişamı.

Ama sen aşk değilsin bir tek,
ne ateşli öpücük
ne de yanan yürek,
yaşam şarabından da öte
varlıkların dostluğusun sen,
şeffaflık, disiplin korosu,
çiçek bereketi,
konuşurken
isterim
masanın üzerinde
akıllı bir şarap şişesinin
ışığı olsun.
İçsinler onu,
hatırlasınlar
her altın damlasında,
her topaz kadehinde,
her mor ışıltılı kaşıқта
kabı şarapla dolduruncaya
kadar çalıştığını güzün
ve işinin ritüelindeki
koyu insan hatırlasın
toprağı ve görevlerini onun,
yaymak için ilahisini verimin.

O müşfik yüreğiyle
bir savaşçı gibi
giyinmiştir enginar,
dimdik,
alçacak bir kubbe de
inşa etmiştir,
yapraklarının altında
içine bir şey işlemeden
durur öylece

“Yirminci yüzyılın her dilde en büyük şairi.”

Gabriel García Márquez

Doğaüstüne karşı doğa; metafiziğe karşı fizik; yıldızlara karşı taşlar...
Şilili büyük şairin, gerçekçi bir fotoğrafçıdan farksız bir şekilde,
cenneti yeryüzüne yerleştirmek istercesine, yaşamın tüm yönlerini
satır aralarında yakalamayı amaçladığı *Sıradan Şeylere Övgüler* günde-
lik olana eşsiz bir saygı duruşu.

#şiliedebiyatı #gündelikyaşam #yeryüzü #doğa #latinamerika

can yayinlari.com | f | X | can yayinlari

şiiir

ISBN 978-975-07-6263-5

9 789750 762635